

Leto za korist delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravili do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

Registered second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežel, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, priklje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (479)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
steče naročnina. Prosti-
mo, ponovite je takoj.

ŠTEV. (NO.) 478.

SLOVENSKO GLASILO JUGOSLOV. SOCIALISTIČNE ZVEZE.

CHICAGO, ILL., DNE 7. NOVEMBRA, (NOVEMBER) 1916.

LETO (VOL.) XI

Po volitvah.

Volitve so takorekoč pri kraju. Nocoj bodo končane in kmalu bo tudi radovednost imela svo-
je zadoščenje. Ko bo znan rezultat, bo treba še
poplačati tisočere stave, brez katerih ne more biti
v tej deželi ne zaganja ne volitev, in potem se po-
ležejo politične strasti. Kapitalistične stranke poj-
dejo zopet spat do prihodnjih volitev. Na njih
mestu ostanejo le politične mašine s svojimi basi,
da komandirajo in kontrolirajo izvoljene poslance
in uradnike.

Drugače je in drugače mora biti s socialistično
stranko. Na njeni poti so volitve le posamezne
postaje, na katerih se opravljajo gotove naloge,
kakor se na železnici na nekaterih postajah menja-
jo stroji, zajema voda, priklanjajo novi vozovi
id., potem pa hiti vlak zopet dalje proti svojemu
cilju.

Vse kapitalistične stranke stoje na stališču
sedanjega družabnega reda. Ohraniti temelje vla-
dajočega sistema je vsa njihova naloga. To ni cilj.
Njihova hiša stoji; med sabo se pripravljajo le za to,
kako bi se ta ali ona malenkost v hiši preuredila.

Socialistična stranka pa ima cilj. Ona hoče
novi hišo, kajti sedanja se z vsemi popravki in
kriprirami ne da tako preurediti, da bi zadosto-
vala potrebam vseh. V pritličju je pač udobno.
Tam ima ena sama obitelj več prostora, nego bi
ga potrebovala, če bi bila desetkrat številnejša.
Prebivalci v drugem in tretjem nadstropju izhaja-
jo s prostorom in zrakov in z opremami. Ali v vi-
sokih nadstropjih in pod streho in v kletih se gne-
tejo stanovalec, da nimajo kje stati in sedeti in da
ne najdejo udobnosti, ki jih uživajo v pritličju psi
in opice.

Stene se ne dajo razmakniti. Iz okuženih zi-
dov se nikdar več ne odpravi nesnaga in bacili, ki
ugrožajo zdravje in življenje prebivalcev. Nova
hiša je edina rešitev.

Nov družabni sistem — to je cilj socialistične
stranke; dokler ni dosežen ta cilj, ne more biti
končano njeno delo in njen boj. Nobena volitev ne
ustavi njenega pohoda. Prvi dan po volitvah je
prav tako, kakršna je bila pred volitvami.

Tudi socialistična stranka ima svojo radoved-
nost. Ni ji vseeno, kako so se izvršile volitve in
kakšen uspeh je imela njena agitacija. Videti ho-
če, kje je dosegla kaj pozitivnega, kje si je pribo-
rila kakšen mandat, in zlasti hoče prešteti svoje
glasove.

Volitve imajo zanjo gotovo tudi aktualen po-
men. Trudila se je, da bi dosegla rezultate ne le
v glasovih, ampak tudi v mandatih. Zakaj prak-
tična je. Na vsakem prostoru, ki ga more doseči,
hoče delati za proletarijat. Če ne bi mogla imeti v
zakonodajnih zbornicah s svojimi zastopniki dru-
gega uspeha, kakor da razlagajo tam njene nazo-
ra in nauke, bi bilo že to mnogo vredno; beseda iz
parlamenta se sliši dalje kakor govor na shodu.
Ali vpliv poslaniškega dela je lahko mnogo večji.
Vsak predlog, ki ga vlože, ima svoj pomen. Tudi
če naprej vedo, da bo zavrnjen, je to delo vendar
vredno, da se izvrši. Ljudstvo dobi na ta način
priliko, da primerja kapitalistično politiko s so-
cialistično in spozna, katera je boljša, katera je
prava za delavske mase.

Dokler so kapitalistični poslanci sami med
sabo, jih vidi ljudstvo le z ene strani. Po časopi-
sih čita njihove govore, njihove predloge, njihove
sklepe. Med njimi se lahko pojavljajo nasprotja,
ki pa niso načelna. In tako veliki deli ljudstva ne
spoznajo, da so še druga, temeljnija nasprotja na
svetu in da se ves ravs in kavs kapitalističnih
strank ne dotika njihovih interesov.

Socialistični poslanci prinašajo v zbornico so-
cialistično kritiko. Ona žele pokaže širokim slo-
jem, kako se razhajajo kapitalistične in delavske
koristi. Bivstvo socialističnega mišljenja se od-
pre ljudskim duhom, če se vsako vprašanje poli-
tične in gospodarstva takoj tam, kjer se je pojavi-
lo, osvetli tudi s socialističnega stališa.

Parlamenti, v katerih je socialistična stranka
zastopana, postajajo njeni govorniški odri, viri so-
cialistične propagande, katedri socialističnega
znanja.

Izkušnja nam pa kaže, da dosežejo dobri so-
cialistični zastopniki pogostoma tudi neposredne
uspehe v zakonodajstvu. Razlogi, ki to omogočijo,
so različni. Včasih so socialistični glasovi jezicek
na vagi. Včasih odloči moralni vpliv; če ne bi bilo
socialističnih zastopnikov v parlamentu, bi kapita-
listični lahko izvršili nameravano sleparijo, ker
ni nikogar, ki bi razkril sleparstvo; ker so pa so-
cialisti navzoči in pripravljeni, da strgajo slepar-
jem krinko z obraza, postane stvar nevarna in se
ne izvrši. Ta in oni socialistični predlog se sprej-
me, ker se marsikateri meščanski poslanec ustraši,
da mu splava mandat po vodi, če pokaže svoje ka-
pitalistične sree. Ako ne bi bilo socialistov, ne bi
bilo predloga, pa ne bi bilo treba glasovati ne za
ne proti; ker je veter prinesel socialiste v zborni-
co, je treba pokazati barvo.

Tudi razni uradniki lahko pozitivno koristi-
jo. V času štrajka se delavec ne bo bati, da na-
ženo tolpe deputjev proti njim, če bo šerif socia-
list. Ako so kapitalistični oprede povzročili krva-
ve izgrede, ne bo socialistični državni pravdnik
tožil nedolžnih delavcev in se pravih krivcev po-
služeval za priče. Socialistični guverner ne bo
imel vsak čas pripravljene milice, da plane na de-
lavce in uprizori ludlowske tragedije.

Naravno je torej, da se socialistična stranka

Stric Sam je radoveden,

če bo pogača, ki se speče pri današnjih volitvah, vredna vseh
milijonov, ki so se izdali zanjo.

Kristjani.

Kdo bi se upal trditi, da ni naš svet krščan-
ski? In vendar se polovica tega krščanskega
sveta kolje, proseča svojega Boga za pomoč, da
pomori čim več kristjanov.

Znani vseučiliški profesor v Monakovem
Foerster, ki je tekom te vojne povedal že marsi-
katero pametno besedo, s katero se ni prikupil
vladajočim, ironizira to krščanstvo v članku, v
katerem pravi:

"Če bi bili kristjani, ne bi moglo biti vojne.
V tej zadevi so že mnogi ljudje prav nekrščan-
sko govorili, ki jih imajo drugače za glavne za-
stopnike krščanstva in nebeška resneca je bila
prav čudno pomešana s časnimi koristjo in človeš-
kim razdraženjem. V resnici, Kristus stoji pro-
ti vojni in nad vojno. Kdor to resneco prikriva,
ubija ono vsem tako globoko vtisnjeno kulturno

zanima za rezultate volitev in za sadove svoje pro-
pagande.

Ali — da se ne motimo! Vse to ne pomeni ci-
lja socialistične stranke. Posamezni poslanci, kler-
ki, sodniki ne porušijo kapitalističnega sistema.
Niti predsednik Zedinjenih držav, tudi če bi bil
najboljši socialist, ne premore tega. Da znaga
socializem, je treba večine, znatne večine in spo-
sobnosti ljudstva. In od volitev do volitev ima
socialistična stranka nalogo, da organizira to ve-
čino in jo napravi sposobno za znago. Na poti k
temu cilju so razne postaje; tudi volitve spadajo
mednje. Ali na nobeni taki postaji se ne konča
delo in noben trenotek ne more biti miru med de-
lom in kapitalom.

Volitve so dovršene. Naš boj gre dalje. Izkuš-
nje, ki smo jih pridobili v volilni kampanji, so na-
uki za nas. Oboroženi z novimi pridobitvami mo-
ramo nadaljevati delo agitacije in organizacije.

Sedaj dokončano volilno kampanjo moramo
smatrati za pripravo za prihodnje volitve in za
vse druge prihodnje boje. Ne vemo, koliko voli-
tev bo še treba, preden bo mogoče odstraniti ka-
pitalistični sistem. Vemo, da se morajo v ta namen
izpolniti razni pogoji, vemo pa tudi, da so najvaž-
nejši v naših rokah. Naša naloga je organizirati
delavsko ljudstvo, da doseže svojo največjo moč
in postane sposobno za odločilno znago. Na novo
delo torej za izvršitev te najvišje naloge moder-
nega proletariata!

zavest vesti, ki nas neprenehoma poziva, naj pre-
prečimo vojne strasti, ki nam nikdar ne daja mi-
ra ob vprašanju: Smo li vedno tako delali, go-
vorili, pisali, da smo drugim narodom dajali o-
pore in pomoči proti njihovim slabim strastem?...

Kristus ne prepoveduje bramb v silo; o tem
z nami niti ne razpravlja. Toda z ravno prej
omenjenim vprašanjem vesti nam odkriva vse
svoje stališče napram vojni, tudi taki, ki nam je
vsiljena. Prav natanko vemo vsi: če bi bili krist-
jani, bi vojne ne moglo biti; in radi tega bi se
vendar ne morali odpovedati svoji zemlji. Saj
čitamo: "Bogor krotkim, ker bodo zemljo po-
sedli." Imamo gotovo nepremagljiv način, kjer
bi se združila resna samoobrana z viteško pomoč-
jo do nasprotnika. Toda ta način v mednarodnih
vprašanjih ni bil še niti resno uvaževan. Radi
tega je vsaka vojna odpad od Kristusa, četudi
ne moremo natanko povedati, kje, kako in kdaj
so posamezniki kot sokrivi pri tem udeleženi."

Tako je. Krščanstvo je vojni nasprotno. In
če je kljub temu vojna med krščanskimi narodi,
je v tem dokaz, da ni krščanstva in kristjanov.
Krščanska cerkev je, ampak cerkev je organiza-
cija, ne pa vera. Profesor Foerster bi moral le
še dodati, da je krščanstvo nemogoče, kjer je ka-
pitalizem. In krščanska cerkev, ki zagovarja ka-
pitalizem, mora biti nekrščanska v dejanjih.

Z ozirom na to, da je nemški feldmaršal Hin-
denburg od strani svetovni Franciji, naj opusti
vojskovanje in s tem odstrani zapreko, zaradi ka-
tere se baje ne more skleniti mir, pravi berlins-
ki socialistični "Vorwaerts":

"Hindenburg svetuje Franciji, naj ne stavi
ovir na pot nadaljnjim mirovnim prizadevam. Ta
nesvet bodo na drugi strani tem bolj uvaževali,
če se ravnamo po njem tudi mi. Če vojno zavla-
čimo, bo vsa Evropa izkervavljena, in Amerika in
žolta plemena nastopijo dedščino. Mi pa nočemo
izreči nad Evropo smrtno obsodbe, ampak želimo,
da dalje živi, cvete in uspeva; ne samo Nemčija,
marveč vsi narodi. Mi nočemo le miru za Nemčijo,
marveč tudi za Anglijo, Rusijo, za ves okrvavlje-
ni svet."

"Vorwaerts" je sicer pisan v nemškem je-
ziku, ali kljub temu ga Hindenburg ne bo razu-
mel.

Kultura in šovinizem.

Znani profesor Muensterberg s harwardske-
ga vseučiliša je dal te dni zopet govorano od se-
be, topot na predavanju v javni dvorani episko-
palne cerkve sv. Pavla v Hobokenu. Prerokoval
je, da bo nemška kultura obvladala po vojni ves
svet. Označil je pa to kulturo za "vest nacio-
nalizma in za podreitev vsakega posameznika
pod narodni ideal."

V svojem predavanju je Muensterberg de-
jal: "Kmalu bomo imeli mir. Ne bo ga še da-
nes ali jutri, toda konec vojne je jasno dogleden.
Da bi v dobi nove uprave ne nastal kaos, naj sto-
veliki diplomati karkoli; ena velika izpreme-
ba pa bo v tem, da se razširi nemška kultura
po vseh deželah sveta in da udari stoletju svoj
pečat. In to bo znaga Nemčije, na katero bo po-
nosna. To je njen cilj v globlini njene duše in
prednost, ki je veliko bolj dragocena kakor raz-
ne fantastične zmage, katere so nameravali so-
vražniki njenega ljudstva."

Po vojni bo germanizacija; to besedo — pra-
vi Muensterberg — je treba rabiti v tem zmislu,
kakor se rabi beseda "amerikanizacija." Zgodil
se pa tako po profesorjevem mnenju, ker je ba-
je nemška kultura najdragocenejša last sedanjo-
sti, njen največji faktor je pa naraščanje nacio-
nalizma.

Muensterberg rad govori take reči. Da sma-
tra nacionalizem za najvišji ideal, je lahko razu-
meti, če se ve, da je sam prav šovinističen nacio-
nalist. Na njegove besede se ne bi bilo treba
preveč ozirati, če ne bi imele te prednosti, da so
zelo pončne. Pri Muensterbergu se človek lahko
nauči, kako blizu sta si blaznost in šovinizem.
In pri tem je vseeno, kakšno barvo ima šoviniz-
em. Muensterbergov je nemški; slovenski, ita-
lijanski ali japonski ni nič manj blazen in nič
manj smešen.

Kadar se govori o kulturi, je vmešavanje na-
cionalizma le znamenje zmedenih pojmov. Kul-
tura ni delo nobenega posameznega naroda, am-
pak plod vseh časov in narodov. Kultura v naj-
globlješem pomenu besede sploh ni narodna,
ampak človeška. Kar je na njej narodnega, je
zelo postransko. Vazno je, da so se ljudje nau-
čili pisati; če rabijo za pisanje latinske, gotške
ali cirilske črke, je zelo podrejeno vprašanje. V
Nemčiji dobiva kultura nekatere drugačne oz-
načbe kakor na Franeoskem ali v Angliji; toda
mnenje, da je kultura na Nemškem sploh nekaj
drugega, kakor v drugih deželah, je popolnoma
krivo. Nevednost je povsod nekulturna in zna-
nje je povsod kulturno; roparski umor je povsod
protikulturno dejanje, zakoni za povzdigo sploš-
ne blaginje so pa kulturni, naj se uvedejo v kate-
rikoli dežali.

Če govori Muensterberg o nemški kulturi,
ki bo osvojila ves svet, se torej njegove besede
ne vjemajo z njegovimi mislimi. Kar ima po
njegovem mnenju osvojiti svet, ni kultura, tem-
več nekaj protikulturnega. Gospod profesor ho-
če reči, da se po vsem svetu razširi tisti način
mišljenja, način življenja, način vladanja, ki je
po njegovem mnenju specifično nemški. Muen-
sterberg se moti v tem, da zamenjava svoje mi-
sli in želje s splošno nemškimi. Njegovi nazori
so sicer prav blizu kajzerjevimi, ali zato vendar
niso še "nemški." Kakor v vsakem narodu so
tudi v nemškem razlike v tisočih rečeh. Viljem
Hohenzollern in dr. Liebknecht, oha sta Nemca;
čigavo mišljenje naj se imenuje "nemško"?
Muensterberg bi moral še bolj natančno govoriti,
če bi hotel biti jasen in odkrit. Ampak razume-
mo se naposled tudi tako, kakor je. Če bi šlo po
njegovem, bi se po njegovi hohenzollernski duh raz-
širil po svetu, narodi bi blazneli v šovinizmu, obe-
nem se pa valjali v prahu pred tolpo kronanih
rokovnjakov; in profesor Muensterberg bi to ime-
noval svetovno vladno nemške kulture.

Toda profesorjeve sanje nimajo nobenega
jamstva; da se izpolnijo. Kultura bo imela napo-
sled tudi od krvave groze, ki sedaj napolnjuje
svet, svojo posredno korist. Ali to ne bo tista kul-
tura, na katero misli Muensterberg, in hodila ne
bo po tistih potih, ki jih ji predpisuje Muen-
sterberg.

Po statističnih izkazih zveznega delovnega u-
rada so se zadnji dve leti delavske mezde povika-
le za pet odstotkov, cene življenjskih potrebščin pa
za dyadset odstotkov. Odkar je bil izdan ta izkaz,
so se nekatera živila še nekoliko podražila. Ra-
čunska naloga je taka, da jo lahko reši vsak abe-
cedar. Nimamo li torej prav, če trdimo, da se je
življenje delavcev poslabšalo?

V nekaterih restavracijah ne marajo povisati
cen, da ne odpodé gostov. Namesto tega zmanjšu-
jejo porejje. Ali se bo dal žolodec na ta način
ogoljufati?

V nemškem parlamentu so socialisti vložili
predlog, da naj se ustavi sodnijsko postopanje
proti sodruhu dr. Liebknechtu, dokler zaseda državni
zbior, da bo mogoč izpolnjevati svoje po-
slaniške dolžnosti. Kompetentni odbor parla-
menta je odklonil predlog. Kaj drugega tudi ni
bilo pričakovati o dtega viljemovskega rajhsta-
ga.

Kdor si plete šibo sam, naj ne stoka, kadar
bo tepen.

☛ Dalje prihodnjič.)

Avstr. Slovensko

Bol. Pod. Društvo

Ustanovljeno 16. januarja 1894.

Inkorporirano 24. februa 1896 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MARTIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds: JOHN GORSEK, Box 179, Radley, Kans.
Tajnik: JOHN CERNE, Box 4, Brezzy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURSE, Box 207, Radley, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA SETINA, Box 23, Franklin, Kans.

POMOŽNI ODBOR:

WILLIAM HROMEK, Box 65, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Box 514, Frontenac, Kans.

Sprejemna pristojbina od 16. do 45 leta znaša \$1.50.

Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati gl. tajniku. — Vse denarne pošiljke pa gl. blagajniku.

ZRAČNO VOJSKOVANJE.

Starodavno človeško hrepenenje je izpolnjeno. Bitje brez kril, od prirode za kretanje v višavah slabše obdarjeno, kakor muha, zna letati. In svojo veliko pridobitev izrablja, kakor da se razume te-samo ob sebi pri najkulturnejšem bitju, za uspešnejši umor. Človeška tragedija si je osvojila tudi zrak.

In resnične so tragedije, ki se odigravajo sedaj v zračnih višavah. Angleski časopisi pripovedujejo med drugim sledečo zgodbo iz letalskih bojev.

Neki poročnik, ki se je dvignil z letalom, katero je vodil narednik, je imel nalogo izslediti skrito nemško baterijo, ki je delala angleskim in francoskim pozicijam mnogo škode. Voditelj aeroplana, narednik, pripoveduje o poletu to-le: "Ko smo dospeli nad nemške pozicije, so nas tri priče obstrleljati s šrapneli. Dvignili smo se višje in smo opazili nameste eno tri nemške baterije. Poročnik si jih je zaznamoval ter mi velel, kar svojo nalogo dovršila, da naj krenem nazaj. Obrnil sem stroj, toda komaj sva preletela kakih 500 korakov, so pričeli okrog naša frčati šrapneli huje kot prej. Gost dim naša je zavijal v oblake, tako, da ni bilo možno videti 20 metrov daleč. Skušala sva priti iz tega peklenkega ognja, a šrapneli, dobro merjeni, so eksplodirali z vso silo nad našimi glavama. Ena trenutno sem mislil, da mi je razpočila glava. Obenem sem se čutil naenkrat slabega, nato pa je naenkrat padla taka megla, da sem sedel pri stroju kakor v noči. Kljub slabosti in bolečinam sem odbral stroj v isti višini. Krogle so sedaj frčale bolj poredkoma. Ker se poročnik ni oglasil, sem vprašal, če je zdrav, a nisem dobil odgovora. Ker sem mislil, da me morda ni slišal, sem se obrnil in ponovil vprašanje. Pri tem sem odprl oči, a nisem zopet dobil nobenega odgovora in noč je bila povsod okrog mene, da nisem prav nič videl. Menil sem, da sem naenkrat čisto sam na stroju, da je bil poročnik zadet in da je padel na zemljo. Bal sem se, bil sem v višini 6000 čevljev nad zemljo, in sem mislil, da je moja zadnja ura prišla. Ker sem pa še slišal grmenje sovražnih baterij pod seboj, se me je polastila edina želja, vrniti se k našim četam. Grmenje topov me je glasilo in obrnil sem stroj v smer, v kateri sem menil, da so moji tovariši. Komaj sem plul kakih dve minuti v tej smeri, ko se je oglasil poročnik za menoj: "Više, više!" Mehanično sem ubogal, stroj se je nenadno dvignil, pri tem pa odtrgal na neki cerkvi križ. Bil je torej židni trenutek. Če bi bila plula v isti smeri naprej, bi se bila zaletela v cerkveni zvonik in se ubila. Zahvalil sem se poročniku in se opravičil, ker nisem nič videl. Vprašal sem ga nato, če je ranjen in on mi je odgovoril, da je ranjen, in kakor meni, težko. Nato mi je še dal razna navodila glede smeri, nakar sva se spustila, ko mi je to ukazal, na tla. Slišal nato nisem nič več, videl itak nisem nič, a začutil sem, kako sva dospela na zemljo. Ko so k stroju prihiti tovariši, se jim je nudil stražen prizor. Voditelj aeroplana, narednik, je bil slep, slep za vedno, poleg blolega moža z letalnih očmi pa je slonelo truplo poročnika, ki je par trenutkov prej izdihnil.

TURŠKI POGREB.

Lep opis turškega pogreba nam nudi švedski pisatelj Birger Moerner v svoji knjigi o Carigradu:

"Pred mošejo Mohameda Zavojevalca, kjer se ustavljajo velblodi s svojimi tovari in nore pisani ciganski otročki po stopnicah kakor prhutajočice ptice, sta stali sredi ceste dve krsti, vsaka na svojih nosilkah. Vrvež ljudstva je šumel mimo-njiju, toda noben pogled se ni ustavil pri krstah, ki sta budili skoraj slovesen vtis, ogrnjeni s pestrimi tkaninami. ... Ko smo taval dobro uro ali dalje po delih mesta, ki vodijo proti Zlatemu rogu, smo zadeli na vogalu neke ulice mahoma spet na mrtvaški izpred. Bili sta krsti, ki smo jih bili videli pred mošejo; lahko smo jih spoznali po mnogih pestrh prtih, s katerimi sta

bili odeti. Izpred se je bližal bolj in bolj. Od vseh strani so hiteli ljudje naproti; vsi so hoteli pomagat. Krsti so nesli visoko v zraku, na oporah, počivajočih na ramah mož. Vsak, kdor jim je prišel na ulici naproti, je zamajal, kakor po nemem dogovoru, enega izmed nosačev, ki se je umeknil voljno, da se vrne nato k svojemu delu ali pa nadaljuje prekinjeno pot. Tako naglo in točno se je vršila menjava, da se je zdelo, kakor bi plavala krsta v zraku. Izpred se je pomikal v smeri Odrinskih vrat; bilo je očitno, da gre na velike mrtvaške njive pri Ejubju. Skočili smo v kočijo in se peljali za njimi. Z isto bežno naglico kakor prej je zdrknil izpred skozi vrata in zavlil na desno; tam se je razdelil na dvoje, vsaka procesija s svojo krsto na čelu. Mi smo sledili na slepo oddelek, ki je krenil na levo. Dočim je bilo udeležnikov izprva kakih petdeset, se je krčilo njih število, čim bolj smo se oddaljevali od mesta; nazadnje je ostalo le dva ali tri. Dvignil sem se, kot zadnja sta šla dva molla roko v roki. Prvi je bil visokostava junaška postava odkritih in zlatih potez; nosil je rjavo dolgo sukno s kapuco, ki mu je visela nizko na hrbet. Drugi je bil majhen starček v dopetnem kaftanu od bele, z rožnimi kitami vezene bombaževine. Zdel se je reven in potrt in je povešal glavo s razbrzdanim, gladko obritim obrazom. Zdalci pa je zavila procesija s poti in zavila v cipresni gove-red. Izpred se je ustavil, krsto so postavili na tla. Sneli in zvlili so pisane rute, odprli pokrov in dvignili mrliča, zavitega v belo rjuho. K odprtemu grobu, ki se iz dalje ni zdel večji od odprtine vodnjaka, se je postavil stasiti molla, ki smo ga opazili prej; zdelo se je, kakor da je on tisti, ki vodi vse. Izkusali smo priti bliže do njega, in takrat nas je zagledal. Namesto da nas odprti, nam je pomignil bliže, z gesto, vredno kneza ali španjolskega beača. Postavil sem se poleg njega, tako da sem gledal lahko naravnost v grob. Stene in dno groba je bilo obloženo z velikimi laporjevimi ploščami; iz globine se je slišal glas; bil je glas grobokopa, ki je zaklical, da je zdaj vse pripraveno. Na dnu gomile je bil razgrnil žolto slaminico, kakršne pokrivajo o poletnem času tla vseh možej. Zdalj so spustili truplo dol; grobokop ga je prestregel z rokami in ga položil v grob, kakor treba, glavo naslonjeno na steno. Slaminico so ogrnili mrtvi okrog ram in jo podložili s prstjo, da ne bi truplo zdrknilo iz svoje lege. Grobokop je odvezal mrtvi od pasa vezeno šarpo, vrzel jo gor in zlezel nato sam iz groba. Nato so pokrili votlino s par ploščami kamni, in preden sta minili dve minuti, je bil nasut gridek nad grobom. — "To je bila moja sestra," je dejal visokorastli molla, obrnivši se proti nam, "in oni tamle je njen mož," je dodal, kažeč na malega starčka v vezemem kaftanu. Že smo hoteli oditi, on pa nam je zopet mignil z roko, da naj ostanemo. Počasi je šel preko groba in sedel tle na njegovem zglobov, obračaje lice proti Mekki, kakor pokojnica. Vsi drugi so počenili po njegovem zgledu med cipresami in nagrobni kamni; tudi mi smo sedli na podrt nagrobnik in čakali, kaj bo še. Tišina je bila preglasna; nihče se ni gnil. Pod nami se je raztezal mestni zid, na opalastem nebu pa so se risale temne hise stambulske in svetli, ostrni minareti; na levi se je blestel pas Zlatega roga. Zdalci pa se je začel brat pokojnice zibati rahlo sem in tja in peti. Ko je nehal, je nadaljeval dvodev. Dva druga svečenika, ki sta bila sedla poleg ostalih, tako da so tvorili vsi skupaj stirkotnik, sta se pridružila petju. Ostali so dvigali roke proti nebu in poslušali. Spet je nastopilo kratko molčanje; nato je molil prvi svečenik daljšo molitev, "suro"; vzdignil je roke za hip dolgo sencev — obred je bil končan. Prvi je vstal zdaj mlad mož, očividno sorodnik. Nosil je zveženček denarja in došel tujima svečenikom, grobkopu in ostalim služničim bratom njihovo plačilo; ostanek je razdelil med berače, ki so se bili nabrali v neko-

liki razdalji. Iskali smo svečenika, da se poslovimo od njega, pa smo videli, da se je vrnil sam h gomili. Tam je stal zravnano visoko kakor kip; beča obveza na njegovem čelu se je bleščala proti večernemu nebu. Molil je polglasno; večkrat sem lahko razločil besedo "Fatima". Noben izraz v zlatih potezih, ki so se zdele kakor ulite iz bron, ni pričal o čustvih, ki so hitela prej ko ne v njegovem srcu. Ko je končal, nas je opazil zopet: "Minu je, zdaj spi," je dejal, položil roko na lice in pokazal na grob, kakor v pojasno svojim besedam. In odšel je počasi, ne da bi se ozrl. ... Mohamedanec ne žaluje nad svojimi grobovi kakor mi; za njega je grob samo vhod v izveščanje in blaženost. Sumni zapadajak, ki je izumil smeh, a čigar služba božja je žalovanje, pravi: "Prah si, in v prah se povrneš". Resni, mrkli orientale, v čigar veseljem raju čakajo ognjevit krasotice med žuborečimi vodometi, pa govori: "Z Allahom si izišel, vanj se povrneš". — Ko sem drugi dan povedal Rasidu svoj doživljaj na Ejubskem pokopališču, je dejal: "Že dejstvo, da ti ni nihče nadlegoval, marveč so te sprejeli celo dobrohotno in si smel gledati pogreb od blizu, je zelo nenavadno, zakaj Moslim nima rad, da opazuje kristjan njegove verske obrede. Nam je pri srcu, kakor da bi njegovi radovednosti manjkalo simpatije. Se bolj pa se čudim, da ti je svečenik dovolil ostati, ko se je po odhodu ostalih vrnil h grobu in opravljal tisto, kar imenuješ ti njegovo molitev. Kar je govoril takrat, ne smeš slišati nobeno človeško uho, niti ne uho pravovernika. Beseda "Fatima", ki si jo slišal, je bila ime pokojnice. Ni pa molil, marveč govoril je njej, ki je klical njeno ime, in ji dajal dobre svete, kako naj se zagovarja na sodnji dan pred Bogom. Tisto pa, da so vzeli truplo pred pogrebom iz krste, je samo dokaz, da je rodbina ranjke iz najrevnejših slojev, ki se morajo zadovoljiti večinoma s tem, da vzamejo krsto v najem. Mnogo je v Stambulu krest, v katerih so znošili na tisoče mrtvih k večnemu počitku..."

POMORSKO KLANJE.

Londonske "Times" so objavile po bitki, v kateri je bila potopljena nemška ladja Bluecher, sledečo črtico, posneto po pripovedovanju nemških mornarjev:

Točno ob 9. dopoldne po nemškem času se je pričela bitka. Ko so angleške ladje pričele streljati, so bile 15 do 16 kilometrov oddaljene. Strelci so padali pred križarko v vodo, vsled česar so se neprenehoma dvigali kakor gore visoki valovi. Ljudje, ki so jih opazovali na krovu, so bili prevzeti od teh velikanskih prizorov. Naenkrat je okrog 100 metrov visok val preplaval ves krov.

Strelci so se boljbolj bližali ladji in ko je prvi zadel, je bila za Angleže daljavo ugotovljena in ples se je lahko pričel. Sedaj so bile granate zelo številne in so prihajale s strahovitim tuljenjem. Napravile so takoj škodo. Električne naprave so bile uničene in na ladji je postalo temno. Pod krovom sta vladala strah in zmešnjava. Temu se je pridružilo še vpitje in hropenje ranjenih, ki je postajalo vedno stranjše, čim več granat je udarilo na krov.

Še le pozneje, ko se ni več streljalo na veliko razdaljo, so pričele udarjati krogle v stranske stene križarke. Najprej se je zdelo, kakor da bi prihajale z neba; prebile so krov in prišle celo v kuhinjo. Zaloga premoga so se vzgale. V strojnišči se je razpočila neka granata v olju in na mostu se je vili prvi dož modrih in zelenih plamenov. Mornarji so se poskrili v najbolj skrite kotičke, toda povsod so jih pregnali granatni drobeci. Smrt je imela bogato žetev. Strahoviti zračni pritisk, ki je vladal vsled razstreljenih granat v zaprtih prostorih, je strašno vplival na mostu. Vrata so bila dvignjena. Težka železna vrata so bila upognjena kakor da se iz navadne pločevine.

Sredi kroga in granat so vrveli ljudje kakor listje v jesenskem vetru in so našli smrt ob železnih stenah. Bil je strašen prizor, ki ga je povečala le še tema. V strojnišči so zašli ljudje v strahovit vrtinec, in so bili vrženi sredi med stroje. Ravno tako grozno in morda še huje je bilo to, kar se je godilo na krovu. "Bluecher" je stal pod ognjem različnih ladij. Celotni majhni ruseli torpedovsk so ga obklopavali s krogli. Topničarji so imeli tako težke izgube, da so morali prinášati municijo turjak. Ljudje so se vlegli na tla, da bi bili bolj varni. Krov je bil kakor železna pušča. Neko baterijo sta opravljala samo dva vojaka, ki sta vstrajala junaško do zadnjega in premikala velike topove prav tečajno po gibanju ladij.

Kljub vsemu temu nemški mornarji niso izgubili vse nade na rešitev. "Bluecher" je nadaljeval se svojo pot; toda bil je brez krmla. Videti je bilo, da je popolnoma izgubljen. Pričeli so zvoniti zvonovi, ki kličejo ob nedeljah mornarje k službi božji. Tu so se zbrali vsi, ki so še mogli, na krovu. Mnogi so prišli na krov z ranjenici. Mnogi so se silno trudili, da bi se splazili skozi luknje, ki so jih napravile sovražne granate. Ko je bilo vse moštvo na ladjnem krovu, je zaklicalo trkrat "hurá!" in zapelo "Die Wacht am Rhein". Nato je bilo dano povelje, da se sme zapustiti iz-

plljena bojna ladja in angleške ladje se ognj ustavile.

Medtem so angleške torpedovke dokončale svoje uničevalno delo. "Bluecher" se je nagnil na stran, se končno prevrnil in izgnil v vrtinec.

Neka angleška križarka in torpedni lovci so rešili, kar se je dalo.

Zapuščeno mesto.

V Northbrook Society je predaval kapitan Charles Rolleston o velikem južnoindijskem mestu Vijanagar, katero si je na svojih potovanjih po širokih dehlanskih planjavah ogledal. Kapitan v svojem zanimivem predavanju omenja, da je mesto brez vsakega človeškega bitja, da skačejo skozi vrata in okna mestnih palač množice divje opice. To mesto je bila nekdanja strelca indijskega cesarstva, ki je obsegalo približno dve tretjini sedanjega angleško-indijskega posestva. Nekdanj je bilo to mesto sveto mesto, zabavišče in središče velikega prometa; bilo je nekako središče hindostanskih učenjakov in toliko zakladov je bilo v njegovem ozidju nakopičenih, da se sprva ne bi niti verjelo poročilom domačinov, ko ne bi mesto obiskali množestveni evropski raziskovalci. Med temi je bil tudi neki italijanski učenjak z imenom Barthan, ki je okrog leta 1593 opisal to mesto, ki je jako vabljivo. Mesto je imelo krasno lego s slikovito okolico; podnebje milo, dežela polna bogatih zakladov za obširno trgovino — pravi zemski raj. Socialno življenje je bilo na visoki kulturi, ker so obstajale poročilne šole. Ženstvo je bilo jako izobraženo, zavzemalo je celo učiteljska in profesorska mesta. Ko pa so prišli v deželo s svojimi krivimi sabljami Mohamedanci, je bilo mesto in njegova okolica popolnoma opustošena. Kri je tekla po mestnih templjih in svetilih in jih onečastila. Domačini so bili trdno uverjeni, da visi nad mestom božje prokletstvo in trumoma so zapuščali svoje nekdanje domove.

O EKSPLOZIJAH IN VEŠAH.

Ako letajo po prostoru razprašeni delci kakane gorljive tvarine, ki so se pravilno pomešali s zrakom ali pa zbrali v oblake, se — vsled obilice kisika v sosednjih zračnih plasteh — prav lahko vnamejo — t. j. posamezni drobni delci gorljive snovi zgore za porodom s takšno blazno hitrostjo, da se ves zrak na okoli silno razširi. Ta dogodek je vsaki popolnoma enak razstrelbi, in veliko je slučajev, ko so takšne eksplozije povzročile težke katastrofe s človeškimi in materialnimi žrtvami. Že sam seneni prah je zmožen jako silnih eksplozij; istotako pozna vsak strašni učinek vnetja rudniških plinov, ki so v svojem bistvu mešanice ogljenega vodika. Tudi majhne množice ogljenega prahu, ki pladajo v zraku, lahko razstreljo, če jih kaj zapali, z neverjetno silo. Obče znane so eksplozije svetilnega plina; manj pa je znano lajku, da izhlapi bencin neprenehoma in da so bencinove pare 23 krat težje od sosednjega zraka. Takšne pare legajo torej k tlem, in nihče ne zasluži njihove navzročnosti. Uhajajo navadno s prepihom skozi vrata in se zbirajo vedno na najglobljem mestu. Ob traji rabi bencina se torej lahko pripeti eksplozija na mnogo globljem kraju, samo če so se plini prav zmešali s zrakom. Za eksplozijo najugodnejša mešanica je 25 do 45 bencinove pare na en del zraka, ki ga potrebuje bencin za svoje vnetje jako mnogo. Kjer so se nabrali razstreljivi plini ali oblaki, tam se je strogo varovati vsake, še tako majhne lučke ali iskre. Ze raba navadnih električnih žepne svetilke lahko povzroči eksplozijo po drobnem svetlobnem loku, ki nastane v trenutku, ko skleneš tok. — Pojavi plinovega vnetja v malem so takozv. veš, ki jih vidiš včasih plesati nad močvirji. Veše so črna majhna vnetja močvirnih plinov, ki so nastali vsled razkrajanja rastlinskih delov in se dvignili kot meglice na površje. Slučaj jih je zapalil, da gore noč in dan z bledim modrikastim plamenčkom; praznovorno ljudstvo jih smatra počni zaradi njihovega skakljanja za strahove, ki vabijo popotnika k sebi, on pa se jih ogiblje, ker ve, da bi se pogreznil v močvirju, ako bi šel za njimi.

Abesinci.

Graf Koenigsberg, ki je preživel več let v Abesiniji, je pravil v nekem predavanju sledeče o Abesincih:

Abesinci so srednje rasti, oljnatoglave polti, nosijo brade in obrto glavo. Majhne, nepele ženske so po vrsto, rokav, gorenji čeljusti tetovirane. Vsi nosijo velike, šive haške slaminke v spomin na zmago nad Lahy dne 1. marca 1896. Abesinci so lehkotni narod, ki ljubi pijačo, glasbo in ples. Delajo le sužnji in sužnje, s katerimi pa ravno Abesinci prav lepo. Vsi Abesinci je ali državni uradnik ali vojak. Le Amhari, abesinski plemič, smejo nositi orožje. Vseh Abesincev je 12 milijonov. Zakon jim je svet; ločitev pa je dovoljena. Presestvo, ako je dokazano z 12 pričami, se sme kaznovati s smrtjo. Tudi divji zakon poznajo. A mož mora svoji priče izplačevati mesečno plačo. Otroci iz divjih zakonov imajo vse pravice zakonikih otrok. Dekleta se može že z 9. letom, a v 20. letu so že vse odcelev. Abesinske jedi so za Evropejce nevarne, ker porabljajo mnogo žltaveg škrova masla in ogromno paprike. Meso jedo najraje surovo, še

gorko. Abesinija je mnogo večja kot Nemčija; posamezne okraje vladajo "rasi", t. j. ces. namestniki. Prideluje se mnogo kave. Podnebje je zelo različno; ponekod imajo tropično vročino in tudi hladno ozemlje. Rastlinstvo je zato zelo bogato, takisto živalstvo. Tam žive levi, panterji, eebre, antilope, žirafe, sloni, nosorogi, krokodili, noji i. dr. Po veri so koptični kristjani in imajo tudi samostane. S poljedelstvom in živinorejo se bavijo le revnejši sloji. V planinskem Habesu so pokrite gore, visoke skoraj kot Montblanc, z večnim snegom, na jugu pa se širi peščena pušča.

Zadružništvo v Nemčiji.

Nemška statistika za zadružništvo izkazuje lani 28,141 zadrug s 4,579,740 člani. Zadrug osnovane po Schultze-Delitschevih načelih so dovolile lani 3,693,000,000 kredita, konec leta so imele izposojenih 1,119,000,000 m. Poleg 295,000,000 mark lastnega premoženja so poslovale z 1,665,000,000 markami tuje denarja. Kmečke zadrug vsehvisi rajfajznovske, so izkazale letni promet 3,952,000,000 m. 1,665,000,000 mark ptujega denarja, lastnih vlog 1,526,000,000 m. Kreditov so dovolile 794,000,000 mark. Zadrug članice "Državne zveze" so nakupile za 101,000,000 mark blaga, prodale pa za 50,000,000 mark kmečkih izdelkov. Mlekarske zadrug so dobavile 21,368,380 hl mleka.

Gostilniški uslužbenci proti napitnici.

"Gesellschaft fuer soziale Reform" na Nemškem zelo živahno propagira varstvo gostilniških uslužbencev. Organizacija gostilniških uslužbencev na Nemškem je poslala vsem pristojnim oblastim vlade, parlamenta in drugim prošnjo, da se naj oddajo kolodvorske restavracije najemnikom, da se obvežejo, plačevati gotovo plačo osebo, ki je bilo doslej navezano samo na napitnico od gostov. Vloga se sklicuje na neprestano vedno večje nadlegovanje obnata s zahtevanjem napitnine po gostilnah ter pravi: "Občinstvo popolnoma upravičeno misli, da je dolžnost delodajalca plačevati primerno svoje osebe, kar naj se ne prepriča dobrohotnosti občinstva. Nikdo ne daje v trgovini napitnine trgovskega nastavljenca. Njegova plača je že vračunana v ceni prodanega blaga". Priložena statistika dokazuje, da morajo gostilniški nastavljenici delati po-
prečno 16 ur na dan.

ČUDEŽ NA LEDU.

Na zimskih izprehodih vas včasih zanese pot v okolice mesta, kjer najete kakšno zamrznjeno mlako, močvirje, ribnik. Postojte trenutek in si ogledite led! Pod gladko, prozorno ledeno gladino vidite male, srebrnim novcem podobne oblike, drugo vrh druge. Tu večje, tam manjše — in če opazujete dalje časa, boste videli, kako se porajajo pred očmi nove in nove oblike, prihajajoče iz dna zamrznjenega močvirja v podobi malih mehurčkov. Ker je voda zamrznjena, ne morejo dalje ter se ustavijo pod ledom. "Aha," si mislite, "to mora biti plin." In uganili ste. Pojdite par korakov dalje, ogledite si ledeno skorjo na raznih krajih. Naenkrat ste zapazili na ledu odprtino. Če položite roko na njo, čutite prihajati iz vode nekaj gorkega. In poraja se vam nova misel: ta plin, ki prihaja iz dna vode, mora biti tako gorak, da na dotičnem mestu, skopni sneg. — Zdalj pojdite nazaj ter se ustavite tam, kjer ste pod ledom zapazili največ mehurčkov. Predrite na dotičnem mestu ledeno skorjo ter se urno približajte z gorečo vžgalico. Od osupljenja boste skočili korak nazaj, kajti nekaj čudnega se je pojavilo pred vašimi očmi. Plin se je užgal in celo pod visoko stoji njegov plamen. Ta poizkus ponovite zdaj še na tem in onem mestu močvirja in kmalu imate pred sabo gorečo ledeno gladino. — Od kod ta plin, kako se imenuje in kako nastane? Omenil sem že, da se poraja največje v močvirjih, zato mi pravimo tudi močvirski plin, znanstveno metan CH₄, ki nastane iz razpadajočih organskih snovi, če zrak ne more v zadostni množini do njih. Metan je plin brez barve in duha ter tvori, zmešan z zrakom, nevarni treskavi plin. V premočirjih je dostikrat vzrok strahovitim nesrečam, ker se pri luči užge in eksplodira. — Blizu se sezona drsanja in sankanja, letos se nam obeta posebno mnogo ledu. Kdor hoče svoje prijatelje in znance lepo iznenaditi, ta ima letos mnogo prilike za to. Opozarjam, da se poizkuša z močvirskim plinom posebno lepo posreči o mraku. Pošite čez dan zamrznjeno mlako, kjer ste si zaznamovali mesta, v katerih se nahaja močvirski plin. Zvečer pripeljite tja svoje znanke, predrite zaznamovana mesta in užgite izhajajoči plin. Vse se bo divilo čudežu na ledu.

Naročajte se na "Čas" 2711 So. Millard ave. Chicago, Ill.

Sredi novembra izide

Ameriški Družinski Koledar

ZA LETO 1917

Koledar, ki se je zadnji dve leti splošno priljubil slovenskemu čitateljstvu v Ameriki, bo tudi letos skrbno urejen, da čimbolj ustreže našemu delavstvu in občinstvu sploh.

Vsebina je sledeča:
Ob žetvi; slika. — E. K.: Žetev; pesem. — Letni koledar. — Mešeni koledar. — Stoletna pratika. — Letna kronika. — Zedinjene države. — Razmerje med Mehiko in Zedinjenimi državami. — Inozemstvo. — Evropska vojna. — Anton Askere: slika. — Engelbert Gangl: Krvavi Krst; pesem. — Zofka Kedrovca: Zločin; povest. — M. D.: O darvinizmu. — E. Kristan: Po neustavni poti; pesem. — Ivan Molek: Nevarni Amor; šala v enem dejanju. — Kako so nastali kontinenti. — Anton Funtek: Koraki nad mano; pesem. — Na pot v Mehiko! — E. K.: Praveca; pesem. — Milan Pugač: Potnik; ertica. — Pod puško! — Zidni trenoki Gaponovi. — E. K.: Ludlov; pesem. — Anton Verovšek: Maksim Gorkij; Pesem o sokolu; ertica. — Cvetko Golar: Rojstvo; pesem. — France Šavs: Andrej Klémančič; življenjska ertica. — Jozé Zvertnik: Od jadralne do nadoklopjače; razprava. — Submarinka preko oceana. — Oton Zupančič: Hi! ... — J. Howard Moore: Od kod izvira vera? — E. Kristan: Odločitev; ertica. — Od prve do druge Internacionalne. — J. Ambrožič: Rešeni; ertica. — Suženstvo v Jukatani. — Napoleon in njegovi sorodniki. — Južno ameriška odkritja. — Socialistična Idrija. — Smrt znamenitega kemika. — Frank Petrič: Socialistična stranka Amerike. — Jugoslovanski socialistični klubi. — Mednarodna mladinska organizacija. — Statistika; raznoterosti; oglasi.

Skoraj odveč nam je naglašati, da bo koledar tudi

boгато ilustriran.

Slik šteje več 60. Med njimi so slovenski pisatelji Askere, Cankar, Zupančič, Levstik in drugi, portreti odličnih socialistov, učenjakov itd., slike, ki so v zvezi z letnimi dogodki, alegorije, zemljepisne skice itd.

Koledar bo trdo vezan.

Znano je, da se je papir nezasišano podražil. Tudi cene drugih tiskarskih potrebščin so močno poskočile. To je zadelo celo bogate časopise po Ameriki, tako da so podvojili naročnino. Vlada sicer preiskuje razloge podražitve, ampak vsa ta preiskava praktično nič ne pomaga. Draginja ostaja. Tudi mi se ne moremo izogniti temu udarcu. Cene na tiskarskem trgu določajo tudi ceno naše izdaje.

Letošnji koledar

velja vezan 50c

V tem je všteta tudi naročnina za vse Zedinjene države. Ker moramo nakladu določiti po naročilih, naj ga vsakdo, kdor ga želi,

takoj naroči.

Vsakemu slovenskemu delavcu bo pozneje žal, če ostane brez njega. Ne odlašajte torej naročila, da ne pridete med tiste, za katere bo premalo koledarjev.

Naročila sprejema

PROLETAREC,

4008 W. 31st St.

Chicago, Ill.

Preiskave, preiskave in preiskave! Da bi jih vrag vzel! Zdaj preiskujejo v New Yorku draginjo premoga. Ker je tudi v Chicagu tona trdega premoga že 11 dolarjev, se ne bomo čudili, če nam kapitalistični listi jutri ali pojutrišnjem naznanijo, da je tudi tukaj nekoliko takih preiskav. Mi pa mislimo prav nič radovedni, kakšen bo rezultat. Ker ga po vseh dosedanjih izkušnjah že naprej poznamo. Nekaj dni bo krič, potem se bo počakalo, da se ljudstvo privadi novemu oderuštvi, in potem bo vse zapadlo. Ko se je spomlad prenos podražil, baje zaradi povišanih premogarskih plač, so napovedali zvezno preiskavo. Rezultat? Velika ničla! In če je še večje mogoče, jo doseže sedanja preiskava. Radovedni smo le, kako dolgo se bo dalo ljudstvo še blufati s tem preiskovalnim humbugom, ki služi le nekaterim ljudem, da imajo "džab" pri teh preiskavah.

Ljudstvo v Ameriki igra res vlogo osla, ki mirno trpi, da se mu nakladajo neprenehoma nova bremena. In pri tem poslu se prekaša osla, kajti ta se vendar spunta, kadar je preveč, svobodno ameriško ljudstvo je pa že tako zvrhano potrpežljivo, da se da okradati s tiho vdanostjo v "voljo božjo".

Draginja je posledica kapitalističnega, privatno profitarskega sistema. Komur ni sociologija s sedmerimi pečati zapečatena knjiga, ve, da je gotova stopnja draginja neločljiva od kapitalizma in se bo morala zaradi tega prenašati, dokler se ljudstvo ne reši vsega kapitalističnega sistema. Toda kar se sedaj uganja v Ameriki, presega mero te neizogibnosti kakor slon polja. To oderuštvo bi se tudi v kapitalistični družbi lahko omejilo, če bi se brezvestnim pi-javkam pošteno stopilo na kurja očesa.

Američani bi bili veliko dela zoper draginjo lahko opravili danes, če bi se otresli starih kratkovidnih političnih predsodkov. Toda od rezultata današnjega dneva ne pričakujemo tega, ker volilec še niso dovolj zreli, da bi jasno spoznali svoje interese in vzroke svoje bede. Glasovali bodo za Wilsona ali pa za Hughesa in zoper grozeče rastočo draginjo ne bodo s tem opravili ničesar. Wilsona imajo sedaj, in pod njegovim režimom se razvija oderuštvo, da je kaj. Hughes s svojo takozvano svobodno trgovino, ki jo ima neprenehoma na jeziku, že kaže, da bi dal oderuštvi popolno svobodo, če bo izvoljen. Plača predsednika Zedinjenih držav sicer ni tako velika, kakor Francježeva, toda on že se pretrpi, če velja tueni jaje 75centov; kaj mu je mar, če mora delavce pol dneva delati, da zasluži toliko?

Koliko časa se bo dalo ljudstvo še blufati s "preiskavami"? Njegov dolar je že danes komaj toliko vreden kolikor pred par leti petdeset centov; ali hoče čakati, da pade na vrednost "dajma"? Kapitalistične preiskave ne bodo ustavile kapitalističnega oderuštva. Najbolje bi mu bilo ljudstvo stopilo na rep, če bi danes povsod volilo socialiste. Ker tega ni storilo, naj bi vsaj ne storilo druge neumnosti, da čaka, dokler se zljubi njegovim izvoljencem kaj zapeti. Če jim ne pokaže, da je

bučno, bodo z njim računali, kakor s spečim otrokom.

MEDNARODNI SOCIALIZEM.

"Proletarci vseh dežel, združite se!" Ta klic je bil najmočnejše načelo mladega socializma, ko je bil nastopil svojo zmagovalno pot. Kajti šele mednarodnost je ustvarila in ustvarja tisto moč, na podlagi katere je nastala svetovna stranka, ki gre z najvišjimi cilji. Buržoazija je tudi kmalu spoznala to silno moč in preklinjala je mednarodnost in njega bojovnike. "Kamnajte brezdomince!" Toda prav ta buržoazija je bila že davno sama uporabljala v dosego svojih smotrov mednarodne moči. Kadar gre za dobiček in gospodarske koristi, je mešanstvo vedno mednarodno, ta narodnost trka le tedaj, kadar se boji mednarodno organiziranega proletariata.

Resničnost zadnjega stavka je razvidna z nepobitno jasnostjo iz gospodarskega razvoja zadnjih let. Snujejo se podjetniške organizacije, najprej po strokah, in vse te se združujejo v močnejše osterdne zveze. Slovan, Nemec, Francoz, Anglež, Žid — naj se gledajo še tako pisano v politiki in naj mesarijo drug drugega po meščanskih listih, kadar gre za dobiček, tedaj se vsa ta pestrá družba strne v eno telo, pripravljena klubovati sleherni sili. Živa priče temu so mnogostevilne akcijske družbe itd. In vsa ta izkoriščevalna gospoda jemlje delavstvo hudo za zlo, ako poda roko slovenski delavcem nemškemu tovarišu, angleškemu in tovarišu katerekoli narodnosti v ta namen, da ubijejo složno in skupno znanja izkoriščačev kapitalizma. Gospodje izkoriščevalci dobro računajo; mislijo, za nas je tembolje, čim bolj se koljejo delavci med sabo in v tem klanju pozabljajo na boj proti nam. Zatega delj tudi tako ljubeznivo negujejo razne verske socialne in narodnjaške organizacije, ki cepijo delavske vrste in jim znanjšujejo sposobnost za boj proti kapitalizmu.

Ker poznamo značaj in pravi namen takih organizacij in ker jih ob vsaki priliki razkrinkamo po zaslužnju, nam očitajo narodno izdajstvo, dasi mora biti vsakomur jasno, da se da reči narod najpreje zaslužiti in izpodriniti in da s tem, da hočemo izboljšati finančno stanje svojega naroda, najbolj pospešujemo narodnost in da smo dosti bolj narodni kot pa naši obrekovalci, ki so narodni samo zaradi osebnega koristolovstva, sicer jim je njih narod lanski sneg. Krasno je o-brazilo to dejstvo avstrijski so-drug Pernerstorfer, ko je pisal: "Narodnost v svoji najvišji obliki je nekaj plemenitega. Narodnost pomenja obogatitje človeštva. Vsaka kultura je narodna in se prilega v posameznem ljudstvu." To se pravi, da se moramo boriti za kulturo in omiko ter vsestranski napredek ljudstva, katerega jezik govorimo. — Vsakdo naj pripomore po svojih močeh, da njegov narod napreduje, da se oprošče okov reakcije in tako stopi med človeštvo kot velika družina izobraženih, moderno mislečih ljudi. Vsak narod je del človeštva. In človeštvo bo pozdravelo in zaživelo življenje vsestranskega napredka le tedaj, ako se osvobodijo posamični narodi slehernega pritiska, ki jih ovira na poti k višji kulturi.

Vsled kapitalizma pa je danes zaprta pot ogromni večini ljudstva do višje kulture. Kako naj delavci skrbijo za zadostno izobrazbo, ako mu vzame večino časa kapitalizem, v prostem času se pa komaj oddahne? Kako naj išče višjih dušnih vrednosti, ako pa se mora trdo boriti za vsakdanji obstanek? Zato pa je boj proti kapitalizmu, ki je najhujši sovražnik kulture in napredka, obenem boj za lastnega naroda koristi.

Boj proti kulturnemu in narodnemu kapitalizmu pa se mora voditi samo mednarodno. Kapitalizem se organizira mednarodno in edino mednarodni proletariati ga bo treščil z zlatega prestola, zgrajenega z izkoriščanjem ogromne proletarske armade vsega sveta. Tako dela proletariati z mednarodnim bojem proti kapitalizmu za povzdigo lastnega naroda.

V Ameriki je 44 obitelji, od katerih ima vsaka več dohodkov na leto, kakor zasluži stotisoč delavcev skupaj.

Poljsko kraljestvo.

Nemški vojaški guverner v Varšavi je v nedeljo izdal manifest, ki razglša v imeu nemškega kaiserja in avstrijskega cesarja obnovev poljskega kraljevstva.

Besedilo manifesta je sledeče: "Njegovo veličanstvo nemški cesar in njegovo veličanstvo avstrijski cesar in apostolski kralj ogrski, navdahnjena s trdnim zaupanjem v končno zmago svojega orožja in želeča, da povečata kraje, ki so jih njih vojske s težkimi žrtvami osvojile, izpod ruske nadvlade v srečno bodočnost, da se domeni, da ustvarita iz teh krajev narodno državo z dednim vladarjem in z ustavno vlado. Točne meje poljskega kraljevstva se označijo pozneje.

"Novo kraljevstvo dobi potrebne garancije svobodnega razvoja svojih lastnih sil iz tesnih stiskov z obema državama.

"Slavne tradicije davnih poljskih vojsk in spomin na junaško tovarišijo v veliki vojni naših dni se ožive v narodni vojski. Organizacija, izvežbanje in poveljništvo te vojske se urede po skupnem dogovoru.

"Zavezuška vladarja izražata trdno upanje, da se poljske želje po razvoju poljske države in po narodnem razvoju poljskega kraljevstva sedaj izpolnijo po temeljitem uvaževanju v Evropi vladajočih političnih razmer ter blaginje in varnosti lastnih dežel in narodov.

"Velika država, katero bodo imeli zapadni sosede poljskega kraljevstva na svojih vzhodnih mejah, bo svobodna in srečna država, ki bo uživala svoje lastno narodno življenje, in ti sosedejo pozdravijo z radostjo rojstvo in uspešni razvoj te države."

Monarhična politika je umetnost hinavščine. V poljskem slučaju se razvija ta umetnost do popolnosti. Kaiser Viljem in cesar Francjožef, dva patentirana falota, bi bila lahko ponosna na ta dokument neprekosljivega licemerstva, če ne bi vedeli, da so kronani zločinci, katerih imena se blešče na takih manifestih, naposled tudi le nalepotičeni in pozlačeni hlapci močnejših, resnično vladajočih sil, vendar pa zapovedujoči drugi hlapcem, ki morajo zanje opravljati duševna dela.

Če se presoja manifest varšavskega guvernerja s kritiko jezika, izraza in logike, tedaj vidimo, da je to žalosten stilističen poizkus netalentiranega šolarčka, ki bi rad povedal nekaj slovesnega, pa ne najde niti potrebnih besed, da bi se po domače izrazil. Razglas, ki hoče označiti mogočen preobrat v zgodovini, je ubožna krparija, katero bi profesor dijaku raztrgal, če bi mu jo pri-nesel kot šolsko nalogo.

Toda pozabimo na gramatiko in logiko; oglejmo si famozni manifest s stališča profesionalne diplomacije, in tedaj moramo reči: Mojstrsko delo!

Nekoliko bombasta, nekoliko božjenušniške zlate pene, malo neprijetne jasnosti in mnogo prijetne nejasnosti — tako je ta manifest pravi dokument lumpovske diplomacije, službe hudodelskim interesom tronov in varajoče narode. Kdor ga je spisal, ne zna ne nemško ne poljsko, ne pozna zakonov logike, ampak slepariti ljudstva zna imenitno.

Kajzerjevci in francjožefovci bodo peli slavo dvema kronanima rokovanjcem. Nemčija in Avstrija se nama bosta prikazovali v glorijski osvo-boditeljci narodov, predvsem poljskega naroda.

Laži! Vse skupaj laž in podla goljufija. Ničesar niso šufti, ki krajejo in varajo na Nemškem in v Avstriji, storili v interesu Poljakov, ampak vse le v svojem. Vse fraze o narodni svobodi in narodnem razvoju, ki se blešče v manifestu, so podle laži.

Poljska država je bila svojčas razdeljena med Rusijo, Avstrijo in Prusijo. Za obnovev poljske države bi morala torej ne le Rusija, ampak tudi Avstrija in Prusija vrniti Poljakom, kar sta jim ob nekdanjih delitvah siloma ukradli. O tem ni seveda govora v manifestu. Viljem in Francjožef sta "velikodušna" na tuj račun; tako bi znal tudi Miklavž biti "velikodušen" naprami Poljakom. Viljem in Francjožef dajeta Poljakom, kar ni njuno; kar imata sama poljskega v krepiljih, ostane tam, kjer je.

Poljska država se ne ustanavlja zato, da se omogoči Poljakom narodno življenje, ampak zato, da se oslabi Rusija. Sedanja razglasitev poljske države ima pa še poseben namen, da militaristično ojača Avstrijo in Nemčijo.

Da se more organizirati poljska armada, je treba poljske države.

V New Yorku je poskočila cena premoga na dvanajst dolarjev za tona. To nezasišano ceno opravičujejo s pomanjkanjem premoga, ki je po trditvah trgovcev tako veliko, da ne bo zadostovalo to kurivo za normalne potrebe, če ne bo zima izredno blaga. Premogarski baroni trdijo, da prihaja to od pomanjkanja delovnih moči. Nasprotno pa kažejo vladni izkazi, da je produkcija premoga letos večja, nego je bila lani. Vladne številke kažejo, da je bilo meseca septembra izkopanih 49,930,416 ton antracita, medtem ko je znašala lanska produkcija meseca septembra 48,556,940 ton. Mehkega premoga se je nakopalo v enakem mesecu 441,256, lani pa 437,267 vagonov.

Premogarske družbe se izgovarjajo tudi na pomanjkanje transportnih sredstev. Trgovska komisija ima pa dokaze, da stoji železniški promet s premogom nad normalno višino in da rastejo dohodki železnice.

Resnični vzrok mora torej tičati drugod, in če je kaj resnice v trditvi o pomanjkanju, bodo imeli najbrže tisti prav, ki mislijo, da ogrožava neprenehoma naraščajoči izvoz domačo situacijo. Po-prečna poraba premoga v Zedinjenih državah znaša 500 milijonov ton na leto, v ameriških jamah se ga pa lahko nakoplje 750 milijonov ton. Trgovska

PREISKAVA DRAGINJE.

V Chicagu hočejo preiskavati umetno podraževanje živil. Ni ga človeka z zdravimi možgani, ki ne bi vedel, da je tako umetno podraževanje že vsakdanja kapitalistična praksa. V San Franciscu n. pr. meče ribiški trust cele to-vore rib v morje, le zato, da more držati ceno rib na visoki stopnji. Po farmah kupujejo kapitalisti pridelke, ko so še na polju; far-mar jih potem ne sme pospraviti in tako segujejo, živila se pa po-dražujejo.

Take reči se gode že davno, in če bi bilo mestnim očetom kaj na tem ležeče, da bi obvarovali prebi-valstvo oderuštva, bi bili že davno lahko storili potrebne korake v ta namen.

Ali oderuhi se ne boje. Mestni očetje sicer poznajo zakon, s katerim bi jim lahko prišli do živega, ali oderuhi vedo, da imajo kapitalistični aldermani prevelik respekt pred njihovo denarno moč-njo.

Preiskavali bodo. Kakor da ni-mo že vajeni takih preiskav, ki se napovedujejo z gromom in treskom, zato da se zaslepi ljudstvo, in potem se izgube kakor nevihta brez dežja.

Volitve so drugi teden — to je vse. Kapitalistične stranke potrebujejo reklame. Volilci slišijo da jim hočejo gospodje poskrbeti cenejše kumare in cenejši fižol, pa se dajo vjeti. Ni li bila pred par tedni napovedana taka preiskava zaradi draginje kruha? Niso li za-žugali oderuškim pekom, da bodo pogunili pred kazensko sodišče za-radi kršitve protitrustovskega za-kona? Par dni na to je poskočila cena kruha od 5 na 6 centov za manjši hlebček in oderuhom se ni skrivil las na glavi. In sedaj imajo toliko korajže, da napovedujejo že kruh po 7 centov. Saj vedo, da ne bo preiskave ne žuganja več, kadar bodo volitve končane.

Zakonita ordinanca.

Mestni svet v Milwaukee je iz-dal ordinanco, ki določa, da se de-lavci na javnih stavbah ne smejo držati dlje kakor osem ur na dan na delu. Neki kontraktor je bil tožen, ker je silil delavce pri tu-nelski stavbi čez osem ur na delo. Obtoženec se je izgovarjal, da je mestna ordinanca nezakonita. Ko je bil kljub temu obsojen, je vlo-žil priliz. Višje sodišče je potrdi-to sodbo in izjavilo, da ne spa-da zadeva pred njegov forum, češ da je stvar mestnega sveta in ljudstva, ki ga voli, sprejeti tak-o ordinanco. S tem je izrečeno, da je ordinanca zakonita, kar bi bilo samo ob sebi razumljivo, če ne bi bilo v Ameriki sodišč, ki so že pogostoma razveljavljala zakone, če so bili v prid delavcem, pod pretvezo, da so neustavni.

PIKANTNA METODA.

Za plemenito vojaško službo se še vedno ne oglašajo toliko ljudi, kolikor si žele gospodje militari-sti. Zato prihajajo zvezne oblasti v San Franciscu na ženialno mi-sel, da postavijo rekrutiranje na novo podlago. Podpolkovnik John H. Garden, ki vodi ondotno rekrutno postajo, je objavil oglaš, ki išče dvanaest privlačnih, in-telligentnih deklet za vojsko Zedi-njenih držav. S tem ni rečeno, da vpletajo v armadi splošno žensko vojaško službo, infanterijsko ali artilerijsko. Ampak od teh deklet si obljuduje gospod podpolkov-nik, da bodo bolj privlačile fante pod zastavo kakor kakšen čemen-seržant. Gardner hoče urediti barako, v kateri se bo kazalo "vo-jaško življenje" od ekserciranja do kuljanja. Iz te barake pa naj dekleta uprizorjajo svoje lovske pohode. Za vsakega rekruta, ki ga vjamejo, jim je obljubljen po en dolar. — Namen posvečuje sred-stva...

V New Yorku je na Houston Street izbruhnil požar. Dve de-lavski sta zgoreli, druge imajo raz-ne poškodbe. Varnostni predpisi za slučaj ognja!

Pšenično žetev v Kanadi ceni-jo letos na 159,123,000 buštev. To bi bila zelo slaba letina. Lanska žetev je dala 376,303,600 buštev. Lepi upi za drag kruh!

V Farinhamu, v kanadski po-krajini Quebec je pri požaru bo-lnišnice zgorelo devetnajst osebe. Ali se uči Kanada od Amerike ali narobe?

Mehiški napadi.

Kratko pred volitvami je izdal vojni tajnik Baker zelo značilno izjavo, v kateri je dejal:

"Vojni urad ima zanesljive informacije, ki so potrjene tudi od druge strani, da pripravljajo sovražniki sedanje administracije, ki se ne strinja z njeno mehiško politiko, z Viljo ali z drugimi mehiškimi banditi napad na ameriške čete ali na obmejna mesta, ki naj se izvrši še pred volitvami, zato da bi se javno imenje razburilo proti politiki vlade glede na zaščito meje. Značilno je, da so banditi, ki sedaj razsajajo po Mehiki, kakor je v državnem in v vojnem uradu znano, plačani s srebrom. General Funston in Pershing sta obveščena in ameriške čete so pripravljene proti napadu."

To izjavo si je vredno zapomniti. Izšla je sicer kratko pred volitvami in ni nič dvomiti, da je služila volilnim reklamnim namenom. Toda njena zanimivost ni zato nič manjša. Če izjavljajo vojni tajniki, da so banditi, ki so napadali ameriška mesta in morili ameriške državljane, plačani z ameriškim denarjem, ni to sicer nič, kar ni bilo že rečeno. Ko se je izvršil prvi napad na mestec Columbus, so socialisti izrekli ta sum. Niso si ga izvilili iz trte. Že davno je znano, da si močni interesi v Ameriki žele vojne z Mehiko. V Zedinjenih državah so razvijali najobsevirnejšo agitacijo za "intervencijo". Njih trud ni dosegel pravega uspeha. Ali zato vendar niso odpustili. Kajti njihovi interesi so veliki. Vojna z Mehiko bi jim lahko prinesla milijone. Osvojitve Mehike, ki je pravi cilj vsega njihovega napora, bi spravila to deželo v njihove roke, kakor že imajo Zedinjene države v svojih rokah.

Če ni bilo mogoče doseči vojne z agitacijo, je bilo treba izmisliti druga sredstva. Človeško čuvstvo se sicer upira misli, da bi mogli Američani zaradi denarnih interesov naročiti ubijanje Američanov. Toda čuvstvo se moti. Kdor hoče vojno, hoče ubijanje. Ako je mogoče, da zahteva ameriški kapitalizem krvavo osvojitve Mehike, tedaj je seveda tudi mogoče, da hoče mrtve in ranjene. In če hoče to, tedaj mu bo že precej vseeno, kje in na kakšen način bodo pomorjeni. V tem slučaju velja načelo, da posvečuje namen vsa sredstva.

Da je kapitalizem pripravljen zahtevati človeške žrtve za pospeševanje finančnih interesov, dokazujejo nesteti slučajji, po katere ni treba iti šele v Mehiko. Skoraj nobenega večjega štrajka že ni brez prelivanja krvi, in da se navadno krvavi spopadi namenoma uprizore, ve že vsa Amerika. Tako navni niso kapitalisti, da bi pričakovali šaljiv piknik, kadar naročajo cele čete profesionalnih stavkokazov, deputyje, pinkertonove in podobne elemente.

Tisti kapitalizem, ki je bil sposoben, da je uprizoril Ludlow, je prav tako sposoben, da uprizori Columbus. In ker ni mogel tisti napad nobenim namenom tako poslužiti, kakor interesom tistih kapitalistov, o katerih je bilo natančno znano, da so hrepeli po vojni z Mehiko, je bilo tudi nadse verjetno, da so bili pri napadu na Columbus in še pri nekaterih drugih napadih njihovi prsti vmes.

Socialisti niso le izrekli svojega suma in njegove utemeljitve, ampak so tudi zahtevali preiskavo in, če se doseže s preiskavo pozitiven rezultat, kazni krivcev. To se pa nikdar ni zgodilo. Če žive v Ameriki kapitalisti, ki so storili omenjeni greh, so dobili potuho s tem, da ni vlada niti poizkusila ustaviti njihovo početje. Mnogo niti ni manjkalo, da bi bili popolnoma dosegli svoj namen, kajti dober del so ga res dosegli. Tako znana kazenska ekspedicija v Mehiko je bila vojna že zelo podobna in prav majhen slučaj bi bil zadostoval, da bi se bila izpremenila v pravo, popolno vojno.

Sedaj pa pravi vojni tajnik s svojega uradnega mesta, da se pripravljajo napadi na ameriško vojaštvo ali pa na ameriška mesta z ameriškim srebrom. Baker pravi, da se pripravljajo taki napadi za to, da bi vplivali na volitve.

Kdor kaj trdi, mora vedeti, kaj govori, zlasti če govori z visokega uradnega mesta. Recimo torej, da je tako, kakor trdi Baker. Napad v Mehiki se pripravljajo zato, da bi padel Wilson in da bi bil na njegovo mesto izvoljen Hughes. Interesi, ki niso zadovoljni z mehiško politiko sedanje vlade, uprizarjajo to reči.

Nastane vprašanje: Kakšno mehiško politiko pa hočejo? Neutrinito napram sosedni deželi?

To hočejo socialisti. Ali za tako politiko ni treba nobenih napadov. Čim mirneje je razmerje med obema deželama, tem bolje je za tako politiko. Torej se hoče s temi zarotami doseči nasprotno, takozvana odločnejša politika, vojna. Wilsonova kazenska ekspedicija še ne zadostuje tem ljudem. Republiško znano žele, ker pričakujejo od Hughesa vojno.

Le tako je mogoče razlagati Bakerjevo trditve.

Če je pa res, da imajo sedaj načeravani napadi ta namen, tedaj je logično, da so se tudi prejšnji napadi uprizarjali zato, da se izsili vojna. Z drugimi besedami: Če se sedaj plačujejo mehiški banditi z ameriškim srebrom, so se že prej tako plačevali.

Če brekta vojni tajnik take obdolžitve, mora imeti dokaze. Tjavečdan ne more govoriti takih reči. A če ima le dovolj razlogov, da verjame, kar pravi, bi moral iz tega izvajati posledice. V njegovi izjavi sicer čitamo, da sta Funston in Pershing obveščena, zato da se lahko pripravita na eventualen napad. To pa nikakor ne more zadostovati. Menda tudi vojni tajnik ne dvomi, da je po četje, o katerim govori, zločin, in sicer ne majhen.

Kaj se bo zgodilo z zločinci? Ako more Baker trditi, kar je pravil v svoji izjavi, mora imeti vsaj toliko gotovega v roki, da se lahko uvede preiskava. In tedaj je taka preiskava nujno potrebna, ne le zato, da se kaznujejo zločinci, ampak še bolj zato, da se napravi kraj hudodelski zaroti in preprečijo nadaljni napadi na ameriške prebivalce.

Zelo radovedni smo, če doživimo tako preiskavo in kakšen bo njen rezultat.

Volitve so danes. Ali je bila Bakerjeva izjava le zato potrebna in ne bo imela jutri nobenega pomena več?

Odvisnost in svoboda.

Modrovanje naših nasprotnikov, črnih in belih, nam lahko posli porogljiv smeh v oči in vlije pomilovanje v naša srca. Izvrševalci srednjeveške oporoke, Rimljani — ki imajo svojo domovinsko pravico v papeškem Rimu — pridigajo zoper nas, češ da oznanjamo popolno anarhijo in da hočemo porušiti vso človeško družbo; njeno državo, njeno familio in njeno lastnino, ter proglašajo vsak sklep v družabni verigi za "odvisnost po božji volji." Z druge strani nas pa napadajo meščanski karaktarji, kjer so sploh povzpreje od ostariškega zabavljanja do resne kritike; kot sinovi meščanske družbe, njene blagovne produkcije in proste konkurence, povzdigujejo načelo svobode in očitaajo socializem, da vodi človeško družbo v popolno sužnost.

Jasno je, da v vsaki človeški skupini, ki služi na vzajemnem sodelovanju, posameznik ne živi absolutne svobode. V vsaki človeški organizaciji je tako in ne more biti drugače! Absolutna svoboda, kakor jo zahtevajo anarhisti, ki so do skrajnosti izpeljali liberalno formulo, je mogoča le v izoliranem gospodarstvu, kjer podrine proizvajalca vse svoje potrebščine sam. Sedaj pa kapitalisti, proizvajalci način pa spaja vse ljudi in po vsem svetu v organsko družbo; vsi so med seboj zvezani, drug od drugega odvisni. Vsa svoboda je le pena, le oblika, v kateri se pojavlja medsebojna odvisnost. Zakaj odvisnosti v meščanski družbi ne opredeljuje predpis in ne postava, določa jo gospodarski zakon.

Vrednostni zakon, ki je osnovni steber Marxovega nauka, se glasi: Vrednost blaga, ki se uveljavlja v izmenjavanju, je izraz v njem nakopičenega družabnega dela. Naši protivniki, zastopniki buržvazije, ki proizvajajo in baranta in ki vidi v vsem gospodarstvu le sredstvo osebnega pridobivanja, vprašujejo le po ceni blaga: zanje je ekonomija nauk, ki proučuje cene blaga in Marxov vrednostni zakon je zanje le pravilo, kako nastajajo cene. V njem čitajo, da se blago izmenjuje po množini dela, ki je v njem nakopičeno. Z zgornjimi besedami pobijajo Marxovo teorijo in pri tem donkizotstvu, jih prav nič ne ženira izrečna Marxova pripomba, da se blago dandanašnji ne izmenjuje po svoji vrednosti in da vplivajo na njegove cene še druge iz vrednosti porojene oblike, kakor kapital in zemljiška renta.

Ampak, vrednostni zakon, kakor ga je z ne-presčno bistroumnostjo formuliral Marx, ni le osnovni zakon narodnega gospodarstva, temveč je tudi ključ za razumevanje vse človeške družbe in v tem je njegov glavni nauk za delavstvo, kateremu ne gre toliko za spoznanje barantovskih cen, kakor za vpogled v bistvo in razvitek človeške družbe.

Vsa sedanja produkcija je produkcija za trg; nihče s svojim gospodarskim delom ne vstvarja dobrine za domačo potrebo in za domačo porabo, vsako proizvajajo blago, ki ga prodaja. Ob tej blagovni produkciji dela vsak proizvajalec v svoji delavnici samostojno in po svoji volji in človeku, ki le površno opazuje, se zdi, da je vse človeško gospodarstvo razbito in razdrobljeno na neštete atome, neodvisne druge od drugih. Medsebojna spojenost in odvisnost se pokaže stopraj pri

izmenjavanju blaga: ljudje stopajo v stike in v tem hipu se razodene, da so vsi člani ene celote, udje velikega gospodarskega organizma. In zakon, ki opredeljuje medsebojno izmenjavanje blaga, je vrednostni zakon. Ampak blago se ne izmenjuje samo, izmenjujejo ga ljudje, ki so njegovi lastniki in ki ga po svoji volji kupujejo in prodajajo. Če sta kup ali prodaja, ki ju človek sklene po svoji volji, opredeljena hkrati po vrednostnem zakonu, je v tem izraženo, da stoji vrednostni zakon nad človeško voljo in si jo upokorava. Prosta volja ne odločuje, po kakšni ceni človek prodaja; vrednost je družabno določena reč, nezapisana postava in vrednostni zakon je "višja sila", ki obrača človeka in vodi njegovo usodo. Delavec, ki je prisiljen prodajati svojo delovno udele kakor stradežnik na cesti, podjetnik, ki se more svojega blaga znebiti le z izgubo, občutita vso težo tega zakona. Kogar pa zadene milostni žarek nevidnega družabnega zakona, ga povzdigne do oblasti.

V svoji anarhistični svobodi je Robinson svoje delo lahko nemoteno prilagajal lastnim potrebam in željam: kjerkoli pa žive in dela in ljudje v velikih skupinah, so drug od drugega odvisni in je njih svoboda omejena. Oblike te odvisnosti se menjaajo s proizvajalnim načinom. V fevdalnem srednjem veku je bil vsakdo odvisen: trdni osebni odnosi, avtoriteta in vera, zvestoba in obramba so z vzajemnimi dolžnostmi spajali tlačana in viteza, kneza in vazala, grajščaka in kmeta, duhovnika in posvetnjaka. Nasprotno pa je v meščanski družbi, ob blagovni produkciji, vsakdo prost in samostojen: fevdalna organizacija je razbita, človeška družba kakor na atome razdrobljena, brez vezi in brez vidnih obrobov. Ne veže jih človeška postava, ampak nadčloveški, gospodarski zakon, ki deluje kakor prirodna sila. Ravno zato je bilo v meščanski družbi treba odpraviti vse vezi in vse predpise, da gospodarski zakon sam in nemoteno ureja vse odnose. V tem je jedro meščanske svobode: neobena vnvanja sila ne brani ljudem, da se v svojem dejanju in nehanju pokoravajo zgolj ukazom vrednostnega zakona, gospodarski nujnosti.

Socializem ne napravlja gospodarskih enot kot delov celote odvisne drugo od druge, zakaj odvisne so že sedaj. Ampak medsebojno odvisnost hoče preustrojiti iz nezavedne v zavedno, namesto slepega gospodarskega zakona, ki se uveljavlja kot skrivnostna višja sila, hoče postaviti umno in smotno regulacijo družabne produkcije. Liberalne svobode, neomejene oblasti slepega gospodarskega zakona, bo konec tisti hip, ko proletarska ljudska masa, ki je zanj liberalna svoboda neomejena svoboda stradanja, spozna ta zakon, ko odgrne skrivnostni njegov značaj in porušijo njegovo uničujočo oblast z organizacijo delavskega človeštva.

Iz strahu pred polnomo posega postarna meščanska družba po srednjeveških oblikah in okovih, ne da bi zavarovala delavstvo pred pozibljivo modernega življenja; vedno bolj se otresa liberalizma, da upokori uporne množice. Brez uspešne nehanje! Njenim dejanjem velja naš brez-obzirni boj, njenim naukom naš zasmech!

Avugst Strindberg:

Človeške pravice.

Kadar se porodi otrok v civilizirani družbi, se porode obenem z njim pravice, medtem ko pričakuje družba od novorojenca dolžnosti, kadar pride čas za to.

Otrok ima pravico do hrane in elementarne vzgoje, in družba naj hrani in vzgojuje otroka, čigar starši ne morejo tega storiti, ali vsled bede, ali vsled zankrnosti. Zakaj če so starši lumpje, ne sme otrok biti zaradi tega kaznovan.

Ker pa je življenje dirkalnice, na katerem se vsi vedne dirka, bi morali biti ob začetku dirke, pri startu, vsi enako opremljeni. To bi se najbolje zgodilo v ljudski šoli, enotni in obvezni za vse in elementarni pouk ki moral biti brezplačen. Branje, pisanje in računstvo so ključni do vsega znanja. Vse drugo si človek na podlagi tega prisvoji sam, ker si kupi lahko v knjigarni.

Kdor je zmožen in ima veselje, naj pomnoži svoje znanje. Ali nepotrebno je, da bi bile združene s tem take čimovniške razlike ali druge predpravitve, nego le to edino, da dobi vsak svoj mesto.

Oni pa, ki se posveti iz veselja študijam, naj ne zahteva od države, da mu pripravi prostor, kjer ga ni, temveč naj hvali srečni slučaj, ki mu je pripomogel do tega, da ve na enem ali drugem polju več kakor manj oblagodarjeni.

Ako si izvoli vsakdo delovno polje po svoji naravni nadarjenosti, svojem talentu in svojem nagnenju, tedaj mu bo odprto to torišče brez vseh ovir in napredovati mora po zasluženi, merra sme biti edinole njegova strokovna zmožnost.

V današnji zastareli, razredni družbi vladajo naslednje omejitve: I. zrelostni izpiti, ki so sami po sebi brezsmiselni, ker nihče ne more pokazati v polovici dneva, kaj zna in ve, ali prav lahko mu izpodleti zaradi kakšne malenkosti, ki jo je pozabil v velikem namešanem znanju, ki spada v konverzacijski leksikon. In zrelostni izpit, ki je ena vse mladosti, ne daje še kruha, temveč je le uvod k strokovni izobrazbi. In vendar je ta izpit zapreka na potu in izgleda, kakor bi bil res nekaj, kar tvori privilegirani razred in pospešuje ugled. Zato — proč z njim! Izkušnja je pokazala, da zna moč brez zrelostnega izpita upravljati celo državo (ameriški predsednik) in da so v neki monarhiji kraljevi svetovalci in okrajni upravitelji možje, ki nimajo zrelostnega izpita in ki ne vedo ne številnih malenkosti. To je sijajen dokaz, da je zrelostni izpit nepotreben.

V neki ljudski državi (Šveici) je vsa uprava silno enostavna in državne službe so brezplačne, upravlja jih kot častne posle, kot zapna mesta, ki jih tudi indirektno ne plačujejo, ne z razkošnimi uniformami, ne z redovi.

V meščanskih oddelkih naše državne uprave, torej v poštni in telegrafski službi, pri železnici, bi moralo biti napredovanje neomejeno. Zakaj ne bi posadili pismonošev za pisalno mizo, saj zna pisati in računati, zaupajo mu velike vsote. Če ne zna tujih jezikov, bo lahko opravljal uradno delo za tužemstvo.

Železniškemu poduradniku naj bi bila odprta pot do postajnega načelnika, medtem, ko se vrinejo sedaj do te službe osebe, ki nimajo pojma o organizaciji prometa. V resnici vodijo obrat zmožni poduradniki.

Na višjih stopnjah zahtevajo tako malo znanja, da doživljamo dan za dnevno povišanja, ki so nam popolnoma neumljiva. Najprej je mož geolog, precej nato komercialski svetnik, nankrat se prelevi v železniškega ravnatelja in končno sedi nekje in upravlja pokrajino, kar menda nima ničesar opraviti ne z geologijo, ne s trgovino, ne z železnico. Takaj se jasno vidi, da za napredovanje ni treba strokovnega znanja in ves svet ve, da upravlja pokrajino vladni tajnik (in komornik) in da je čim vladnega predsednika, "deželnega glavarja" le za to, da zasede nekdo to mesto.

Druga zapreka na dirkalnici so lajtnantove namernice. Vseh se je kosel študent zaradi svojega znanja z lajtnantom, sedaj so tudi lajtnanta oborožili z dijaškimi izpiti in lajtnantovo dostojanstvo je neomajano. Seveda ni treba knjižne modrosti za vojaško službo. Ta razkošni študij je bila zgolj prevzetnost vojaške neobrazbe in zato je postal podčastnik boljši vojak kakor učeni oficir. Trdili so, da je postala vojna znanost. To pa nikakor ni res, ker ne izdelujejo smotnika, kanonov, bojnih ladij oficirji, temveč inženirji in delavci. Voditi četo je sedaj veliko enostavnejše kakor je bilo prej, in moštvo naučiti streljanja, zato porabi podčastnika, ki je vzrastel s puško, česar se o oficirju ne more trditi. Vse življenje, vse pisanjenje, v vojašnicah oskrbnje in upravlja podčastnik, ki pozna vsakega moža v vrsti, znane so mu vse njegove vrline in napake. Zakaj ga ne povišajo, zakaj mu zapirajo pot? Zato, ker imamo razredno družbo in razredne razlike. Monarhija, ki ima vso oblast in ki izvoljenim zaupnikom podeljuje izvrševanje te oblasti, mora vzgojiti rod pokornih, da si zagotovi pokorščino. Ali to ni ideja in tudi ne naloga države. Država bi morala pospeševati blaginjo vseh, morala bi čuvati pravico vseh, a tudi nikakršna nova civilizirana država ni, ker ta ne bi smela ničesar vedeti o razredih in kastah. To nepostavna nazadovanje k prvotnemu stanju, kakršno je bilo vseh v daljnih, starih indijskih despotijah, je predrznost.

Vendar imamo pa tudi v Evropi državo, v kateri ne poznajo oficirskih predpravil in kjer napreduje lahko tudi podčastnik. V italijanski armadi namreč povišajo vsako leto gotovo četrtilo podčastnikov. (Tako je bilo vsaj okolo leta 1890; ako se je sedaj kaj izpremenilo, ne vem.)

Najbolj se opažajo predpravice v uradih in bankah, kjer imajo uradne sluge in bančne sle. Ti poduradniki so služabniki, zato jih kličejo kar po imenu, ne imenujejo jih gospode, med tem ko imenujejo višjega uradnika, ki je vendar služabnik splošnosti, za gospoda.

Kaj lahko opazimo, da razumejo stari služabniki po nekaterih uradih tako inenitno vse uradovanje, da poučujejo na novo vstopivše uradnike; in videl sem urade, v katerih je bil sluga prvi pomočnik predstojnikov, da njegov prvi in najboljši svetovalec. Na carjskih uradih briga za posle se poduradnik, med tem ko je šef na dopustni na lovu, ali poduradnik ne dobi za to nobene odškodnine, nobenega priznanja, nobenega povišanja.

V privatnih bankah poznajo služabnike, ki so postali uradniki, ker so si pridobili resnične zasluge.

A obenem uletimo tukaj tudi na najstrožjo razliko med gospodi in negospodi. Na Norveškem in Danskem ne kličejo ljudi z gospodom. "Čujete, Asbjørnsen," pravijo, a ne: gospod Asbjørnsen. To bi bilo pač posnemanje vredno.

In potem posli! Ako priznavamo svobodno izmenje med delom in mezdjo, če je odpravljen na-devek, poselski red in strahovanje, tedaj bi moralo biti zgrajeno razmerje med gospodarjem in posli na čem drugem. Kakor na razmerju med vladajočim in podanikom. Posli zamenjajo vendar delo svojih rok proti plačilu in kruhu, in delovna pogodba je svobodna. Zakaj delajo tedaj s posli tako kakor s podložniki, saj je gospoda ravnotako odvisna od poslov, v njihovi odvisnosti je. Kaj tikaže dekle zato, ker imajo delovno pogodbo? Zakaj bi morale dekle izgubiti svoje meščansko ime? In s kakšno pravico se vmešavajo v njeno privatno življenje. Treba ni prav nič drugega, kakor da posel zapusti službo in vidi hmo, da si ne zna mo prav nič pomagati, vsa hiša je narobe. Naravnost nič ne znamo: ne zanetiti ognja, ne prižgati luči, ne postiljati, ne pripraviti mize, najmanj pa prirediti jedi, kar je prav velika umetnost. Potem šele občutimo, koliko hvale dolgujemo poslom, brez katerih bi bilo življenje — za zgornje plasti človeštva — nemogoče.

Prav tako: delavec! Če se ti kdaj v hiši kaj pokvari, n. pr. samo ključavnica! Sam ne znaš popraviti, kak inženir ali profesor mehanike tudi

ne, nihče ne zna tega napraviti bolje kakor ključavničar; torej ga ne moremo pogrešati in dobiti bi moral izredno dobro plačilo. Ali tega ni, vse premalo si da plačevati svoje delo, ko vendar tvori s svojimi strokovnimi tovariši monopol ali trust, a se tega niti ne zaveda. Vsi, ki stanujejo v modernih hišah s strojnimi napravami, čutimo kako smo odvisni od delavstva. Ako ne gori električna luč, in pričakujemo goste, tedaj nas more rešiti le eden, in če centralna kurjava odreče, si ne znamo pomagati in moramo beračiti pri delavcu za hitro pomoč. Morda nas pusti, da čakamo, da nas s tem ponči o svoji vrednosti. Dostikrat sta le brezsmiselnost in lenoba vzrok, da ravnamo z njim, od katerega smo odvisni, tako, kakor bi bil naš služabnik.

Nekoč sem obljubil nekemu častniku, da napišem zanj spomine iz dveh generalnih stavk. Spoznal sem, da smo nedelave popolnoma nepotrebni, da obstoji vsa družba s svojo kulturo, z vso evetoč umetnostjo, s svojo pozicijo in neplodne učnostjo le po milosti onih, ki so temelj in zid.

Nekdo je rekel: "Ako bi plačevali delavce po zaslužnju, bi morali prenehati vsa industrija." Naj se zruši vsa industrija, če je zgrajena na taki krivični podlagi, če je mogoča le z izkoristitvijo bednega položaja delavcev!

In oni, ki pridigajo proti razrednemu boju, naj raje mislijo na to, kako bi odpravili razrede, kako bi premostili razredni prepad. Vstop na dirkalnice mora biti svoboden, in skrbje naj za to, da bodo pričeli dirko vsi z enakimi pogoji in iz enakih razmer, brez zahrbtnosti in zvijač. To bi ublažilo sovraštvo, potem bi laže živeli, upanje bi ostalo za one, ki tam spodaj stradajo, ki žive brez upanja, da bi prišli navzgor od stran drugih, kateri si sedaj domišljujejo, da stojte nad njimi, da so prvi, čeprav so v resnici zadnji.

Francjožef je poslal novemu avstrijskemu ministrskemu predsedniku Koerberju pismo, v katerem pravi, da je njegova volja, da dobi Galicija notranjo avtonomijo, kadar stopi poljska država v življenje. V deželnih zadevah je imela Galicija tudi sedaj obširno avtonomijo: Francjožefovo pismo torej ne izpremeni mnogo. Le kaj porečejo Rusini, ki so se bali deželne avtonomije kakor biča? — Lepo je tudi, da vlada sedaj Francjožefova volja. Absolutizem evete.

Sodniki in policisti lahko nekaj delavcev vržejo v ječe, ne morejo pa vseh delavcev, ker bi bile ječe premajhne. Sploh pa bi tudi tega ne storili, akoravno bi bilo v ječah dovolj prostora Vraga, kdo pa bi potem delal za kapitaliste?

Ustanovljena dne 16. avgusta 1918.

Inkorporirana 27. aprila 1919 v državni Penz.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:

PREDSEDNIK: Ivan Prostor, 1098 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
PODPREDSEDNIK: Josip Zorko, R. F. D. 2, box 50, West Newton, Pa.
TAJNIK: Blas Novak, 20 Main St., Conemaugh, Pa.
POMOŽNI TAJNIK: Andrej Vidrih, 170 Franklin Main St., Conemaugh, Pa.
BLAGAJNIK: Josip Zele, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
POMOŽNI BLAGAJNIK: Frank Pavlovič, 20 Main St., Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

1. nadzornik: Ivan A. Kaker, 207 Hanover St., Milwaukee, Wis.
2. nadzornik: Nikolaj Povše, 1 Craib St., Numrey Hill, N. S. Pittsburgh, Pa.
3. nadzornik: Jakob Kocjan, 1400 E. 52d St., Cleveland, Ohio.

POROTNIKI:

1. porotnik: Anton Lavriš, box 8, Yukon, Pa.
2. porotnik: Frank Baydek, 6303 Glass Ave., Cleveland, Ohio.
3. porotnik: Anton Welby, box 44, Superior, Pa.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POMOŽNI ODBOR:

Frank Skufca, 485 2nd St., Conemaugh, Pa.
Ivan Jager, b. 543 Woodland Ave., Conemaugh, Pa.
Frane Kos, Conemaugh, Pa.
Mihael Flek, R. F. D. 4, b. 143-a, Johnstown, Pa.
Jakob Rupert, b. 238, South Fork, Pa.
Ivan Hribar, Johnstown, Pa.

GLAVNI URAD v hiši št. 20 Main St., Conemaugh, Pa.

Uradno Glasilo: PROLETAREC, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošni, pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar na se pošilja edino potom Poštne, Expressni, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov na naslov Blas Novak, S. D. P. Z. & Conemaugh Deposit Bank v Conemaugh, Pa.

V služnji, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

SPREMEMBE PRI DRUŠTVIH S. D. P. Z.

v mesecu septembru 1916.

Pristopili člani:

K društvu št. 1: Ivan Skufca, c. št. 5653, otr. odd.; Josip Michalek, c. št. 5654, 1. odd.; Josip Tomec, c. št. 5655, 4. odd.
K društvu št. 3: Neža Lovko, c. št. 5656, 1. odd.; Josip Turk, c. št. 5657, 4. odd.; Ivanka Semič, c. št. 5658, otr. odd.
K društvu št. 5: Avgust Zupančič, c. št. 5659, otr. odd.; Anton Brilej, c. št. 5660, 4. odd.; Mihael Tomšek, c. št. 5661, 4. odd.; Jakob Mlakar, c. št. 5662, 1. odd.
K društvu št. 7: Marija Praznik, c. št. 5683; Viljem Praznik, c. št. 5684; Pavel Praznik, c. št. 5685; vsi v otroški oddelku.
K društvu št. 8: Ivan Perne, c. št. 5663, 1. odd.
K društvu št. 9: Marko Bajuk, c. št. 5665, 4. odd.
K društvu št. 10: Josip Rujar, c. št. 5667, otr. odd.
K društvu št. 11: Marija Osepek, c. št. 5686, 1. odd.
K društvu št. 14: Dominik Vencelov, c. št. 5669, 4. odd.
K društvu št. 15: Franc Mihevc, c. št. 5687, 1. odd.
K društvu št. 22: Stanislav Gregorich, c. št. 5688, otr. odd.; Mihael Zorko, c. št. 5689, 1. odd.
K društvu št. 28: Mihael Kovačič, c. št. 5690, otr. odd.
K društvu št. 29: Marija Azman, c. št. 5691; Anton Azman, c. št. 5692, oba otr. odd.
K društvu št. 30: Valentin Gračner, c. št. 5709, 1. odd.
K društvu št. 34: Ana Zupan, c. št. 5693, 1. odd.
K društvu št. 36: Ana Perencevich, c. št. 5670, otr. odd.
K društvu št. 38: Ana Vočko, c. št. 5694, 3. odd.
K društvu št. 42: Lojzka Trdin, c. št. 5695, otr. odd.
K društvu št. 43: Franc Amrih, c. št. 5671, 1. odd.
K društvu št. 45: Antonija Strle, c. št. 5672, otr. odd.
K društvu št. 56: Viljem Albreht Kolan, c. št. 5673, otr. odd.; Anton Jordan, c. št. 5696, 1. odd.
K društvu št. 58: Rudolf Oblak, c. št. 5674, otr. odd.
K društvu št. 60: Josip Knava, c. št. 5675, otr. odd.
K društvu št. 61: Josip Boljkovatz, c. št. 5698; Marija Pikš, c. št. 5699; Marija Mežnaršič, c. št. 5700; vse v 1. odd.
K društvu št. 64: Franc Remšak, c. št. 5676; Franc Komar, c. št. 5677; Josip Napašt, c. št. 5678; Jurij Dvoršak, c. št. 5701; Rozi Cabicar, c. št. 5702; Helene Cabicar, c. št. 5703; Leopold Horvat, c. št. 5704; Avreljia Paulin, c. št. 5705; vsi v 1. odd.
K društvu št. 70: Andrej Pečar, c. št. 5679, 1. odd.
K društvu št. 76: Ludvik Grum, c. št. 5706, otr. odd.
K društvu št. 79: Franc Pristave, c. št. 5680; Ana Režek, c. št. 5707; Mihael Režek, c. št. 5708; vsi v 1. odd.
K društvu št. 81: Peter Petrovič, c. št. 5681, 4. odd.; Martin Mihelič, c. št. 5682, 4. odd.

Suspendirani člani:

Od društva št. 1: Josip Danek, c. št. 4642; Martin Zupančič, c. št. 1437.
Od društva št. 2: Franc Granda, c. št. 140; Ana Granda, c. št. 3051; Anton Virant, c. št. 3954.
Od društva št. 3: Ivan Verbič, c. št. 4750; Martin Grmek, c. št. 4450.
Od društva št. 7: Martin Tratnik, c. št. 4138.
Od društva št. 11: Pavel Jereb, c. št. 2259.
Od društva št. 18: Anton Sotler, c. št. 578; Ana Sotler, c. št. 8834.
Od društva št. 19: Marija Mežori, c. št. 2955.
Od društva št. 26: Jurij Sulkovich, c. št. 2013.
Od društva št. 27: Josip Motoh, c. št. 1006; Ivan Nerat, c. št. 995; Antof Jankovič, c. št. 3312.
Od društva št. 28: Tom Sredel, c. št. 5385; Matko Sobol, c. št. 5383; Mihael Sprohar, c. št. 2383.
Od društva št. 29: Mihael Smrtnik, c. št. 821; Ivan Kokič, c. št. 835; Alojzija Verhovec, c. št. 3889.
Od društva št. 37: Jera Podpečnik, c. št. 3719; Josip Podpečnik, c. št. 2850; Anton Vavpotič, c. št. 4132.
Od društva št. 41: Alojzij Lepoglavšek, c. št. 3528; Franc Juh, c. št. 2199.
Od društva št. 42: Louis Banjč, c. št. 5409.
Od društva št. 49: Rozi Gregorič, c. št. 3696; Ana Glivar, c. št. 4309.
Od društva št. 51: Alojzij Petrič, c. št. 4847; Franc Kastelic, c. št. 1070.
Od društva št. 55: Tomaž Derling, c. št. 2341.
Od društva št. 60: Ivan Skorča, c. št. 2764; Franc Kralj, c. št. 2758.
Od društva št. 62: Josipina Borštnar, c. št. 4830; Josipina Hribar, c. št. 4423; Ana Prmozar, c. št. 3967; Marija Peterlin, c. št. 2890; Marija Hrovatin, c. št. 4712; Franciška Okoren, c. št. 3908; Neža Zagar, c. št. 3207.
Od društva št. 68: Alojzij Kurent, c. št. 3447; Franc Skok, c. št. 4648; Franc Fik, c. št. 1133; Jurij Gurjel, c. št. 3440; Mihael Obradović, c. št. 3963.
Od društva št. 69: Ivan Rudolf, c. št. 5478.

Nazaj sprejeti:

K društvu št. 1: Jakob Bregar, c. št. 2564; Jakob Brenčič, c. št. 5; Ivan Glavič, c. št. 3924; Jernej Lindič, c. št. 348; Josip Končar, c. št. 5546.
K društvu št. 2: Franc Turk, c. št. 63; Lovrenc Terček, c. št. 172; Andrej Ludban, c. št. 467; Franc Stražisar, c. št. 1184; Lovrenc Terček, c. št. 2485.
K društvu št. 3: Franc Zagar, c. št. 86.
K društvu št. 7: Matevž Torkar, c. št. 1016; Jurij Špehar, c. št. 3387; Martin Bratkovič, c. št. 694.
K društvu št. 9: Alojzij Jankovič, c. št. 4022.
K društvu št. 10: Franc Belle, c. št. 5307.
K društvu št. 11: Mihael Čurek, c. št. 2499.
K društvu št. 13: Valentin Sapotnik, c. št. 1742.
K društvu št. 27: Ignac Rangus, c. št. 5243.
K društvu št. 29: Andrej Simon, c. št. 5209.

Patriotizem.

General Carranza se pritožuje, da je Vilovo vojskovanje v državi Chihuahua le zato še mogoče, ker dobiva vojni material iz Zedinjenih držav. Sovražniki konstitucionalne vlade, živeči na tej strani meje, mu baje oskrbujejo nakup in dovoz orožja in municije.

Ta obdolžitev je tembolj verjetna, ker so v Zedinjenih državah že nekočkrat zasedli osebe, ki so se bavile s tem čednim poslom. Pred kratkim so v Californiji prijeli nekega zdravnika, naturaliziranega Američana, ki je baje opravljal to kupčijo na debelo.

Kdor pozna vsaj nekoliko ameriški kapitalizem, ne bo prav nič presenečen od Carranzove obdolžitve. Dobiček je njegov prvi bog, in ker denar sploh ne smrdi, mu je Vilov denar enako všeč kakor vsak drugi.

Sicer stoji onkraj meje še vedno ameriški vojak. In kakor streljajo Villisti na Carranziste, bi se lahko zgodilo, da bi ob priliki zopet streljali na Pershingove vojake. Tedaj bodo ameriške puške ubijale Američane.

To je grda misel. Toda z značajem kapitalizma ni nikakor v nasprotju. Ameriški kapitalisti so veliki patrioti. Tolikokrat so nam to že ponavljali, da bi morali biti pravi idioti, če ne bi naposled vedeli tega. Toda patriotizem ima različne barve. Tudi to je treba naposled razumeti. Od enih zahteva, da se v njegovem imenu žrtvujejo, od drugih pa, da sprejemajo žrtve. Kapitalisti so tisti, ki jih sprejemajo.

Patriotizem gotovo ni nič slabega. Prišel je sicer na slab glas, tako da je včasih beseda "patriot" že skoraj podobna psovki. Toda tega ni kriv patriotizem sam na sebi, ampak to, kar je kapitalizem naredil iz njega.

Ljubiti svoj narod ne more biti na noben način grdo. Saj tudi ljubezen do svoje obitelji, do bratov in sester ni nič hudega. Ampak če se zaradi zlahte dela krivica drugim, če se sorodniki protežirajo brez njihove zasluge in na škodo drugih, tedaj je to pregrešno.

Patriotizem sam na sebi ni nič slabega. Toda kapitalizem ne more drugače, kakor da ga zlorablja. Kajti kapitalizem živi od profita kakor človek od kruha in konj od ovsu. Nemški kapitalizem gre za dobičkom, angleški kapitalizem gre za dobičkom, in če se srečata na tregu, kjer bi drug drugemu jemala profit izpred ust, se stopeta. Za ta posel je treba ljudi. Tem je pa težko naravnost reči: "Koljite se za nas profit!" Torej se jim pravi: "Tepite se za domovino!" Namen ostane neizpremenjen, toda odet s patriotizmom, je oplemenjen in okrašen.

Kapitalistična družba je razredna družba. In vse je in mora biti v njej po razrednih interesih ločeno. Tudi za patriotizem ni izjeme. Kapitalistični in proletarski patriotizem se razlikujeta kakor noč in dan. Ker je za kapitalizem profit pogoj, brez katerega ne more izhajati, je tudi njegov patriotizem podrejen interesom profita. "Kako dosežemo mi največji dobiček za svoj ka-

Nemški kapitan Koenig je zopet s svojo submarinko "Deutschland" priplul v Ameriko. Imel je več sreče, kakor njegov tovariš s podobno ladjo "Bremen", o kateri je sedaj gotovo, da se je potopila. Časopisi beležijo prihod nemške barkke, ali senzacija njene prve prekoceanске plovbe je minila. Taka je usoda vseh velikih dogodkov; kadar se ponovijo, niso več senzacionalni. Med tem časom je bila že vojna submarinka tukaj in potopila nekoliko ladij; ljudje so se že privadili dolgin voznjak podmorskih čolnov, in kjer je navada, tam ni več strmenja.

Drugi prihod "Deutschlanda" pa kliče zopet v spomin napovedi iz časa prvega Koenigovega prihoda, da zgradi Nemčija celo flotilo podobnih ladij, ki bodo oskrbovale redni promet med Ameriko in nemškimi lukami. Kakor se zdi, so bile besede takrat nekoliko predebele. Doselej ni nič videti o podmorski mornarici, in skoraj je težko verjeti, da bo kaj iz nje. V času vojne že koristi taka ladja. Doselej pa ni znamenja, da bi bila v mirnem času toliko vredna, kolikor navadne transportne ladje. In najbrže se zdi tudi Nemcem, da bi bila malo predraga šala graditi celo flotilo, ki bi spadala takorekoč v staro železo, kadarkoli vojna končana. Skoraj gotovo niso nikdar niti resno mislili, na take gradnje; da so razširjali govorice o njej, se pa lahko smatra za "trick", kakršnih se rabi tekom vojne mnogo.

Vprašanje živil postaja na Ruskem kritično. Tega ne brzojavljajo toplot iz Berlina, temveč iz Londona. Odsek dume je prišel do prepričanja, da je treba resnih korakov, ako naj se prepreči katastrofa. Zdi se pa, da si odsek sam ni na jasnem, kajsi naj bi bili tisti ukrepi, ki bi rešili situacijo. Včasih so pripovedovali, da je na Ruskem

pital? — to je kardinalno vprašanje kapitalističnega profita. Ako občuti kakšno filozofično željo, išče argumente, da bi sam sebi dokazal patriotični značaj svojega profitarstva. Dopoveduje si, da so interesi ameriškega kapitala interesi Amerike; veliki profiti ameriškega kapitala prinašajo blagostanje v deželo; z velikimi, dragimi naročili bodo kapitalisti dajali svojem delavstvu dela in kruha. To je vendar patriotično!

Če je treba v ta namen pogrniti svoje delavstvo v klavnico, ima kapitalizem že tolažbo: Zgodijo se iz patriotičnih razlogov. Boji so utemeljeni v prirodi, vojne zahteva svetovni red; kapitalizem si univa roke kakor Pilat.

Proletarski patriotizem je ljubezen do svojega naroda. Do živega naroda, ne pa do njegovega denarnega nadomestila. Ta ljubezen ne zahteva nobenega sovraštva do drugih narodov. Proletarski patriotizem je trezen. On ne pripisuje rojakom nadnaravnih lastnosti, ne misli, da je njegov narod izvoljen izmed vseh drugih kakor Židje v starem testamentu. Zato tudi ne prihaja do zaključka, da so drugi narodi vredni preziranja in zaničevanja.

Razredno zavajajo delavce ve, da se ne more sam rešiti meznega suženjstva in se povzpeti na višjo stopnjo človeštva. Njegova usoda je tesno spojena z usodo njegovega razreda. Spoznal je, da se morajo odpraviti razredna nasprotja, če hoče postati polnopraven človek. Zato se čuti solidarnega z vsemi razredno zavajalnimi tovariši svojega naroda in vseh narodov sploh. Njegov patriotizem gre vstrie z internacionalizmom.

Kapitalistični patriotizem je finančen, proletarski je človeški.

Te razlike ni mogoče premostiti; vsak gre svojo pot. Ali ta razlika ni le razlika, temveč tudi nasprotje. Kapitalistični patriotizem mora od svojega izhodišča neizogibno prihajati do tega, da žrtvuje vse interesom kapitala. Med take žrtve spadajo tudi proletarci, njih interesi in njih življenje.

Z interesi kapitalizma se popolnoma strinja, da prodaja Krupp po vsem svetu svoje kanone in da ubijajo taki topovi potem nemške vojake. S kapitalističnimi interesi se tudi vjema, da zalagajo ameriški kapitalisti Villove "bandite" z orožjem in v municijo in da mori to orožje naposled Američana. Kajti taka kupčija prinaša profit in obljublja še večje profite, ako se iz streljanja razvije prava vojna.

Z interesi proletarcev se to ne strinja, ker postajajo oni žrtve tega patriotizma.

Kako pa odpraviti to krvavo nasprotje? Kako vrniti patriotizmu njegov pravi, neškodljivi značaj?

Dokler bodo nasprotni razredi, morata biti tudi kapitalistični in proletarski patriotizem v nasprotju. Le tako je mogoče rešiti strašno dilemo, da se odpravijo razredi in ustanovi družba z enakimi interesi. Torej: Premaganje kapitalizma ni nadomestitev s socializmom.

žita dovolj za vse zaveznike. Sedanja pesem doni vse drugače. Je pač tako, da je vojna bliž za ljudstvo v vsaki deželi.

Z Dunaja brzojavljajo, da so prišle policijske in vojaške oblasti na sled organizirani zaroti proti avstrijski vladi. Umor ministrskega predsednika, grofa Stuergha, je po mnenju avstrijskih oblasti delo te zarote. Oblasti so že aretirale večje število Poljakov, Čehov in Hrvatov, političnih voditeljev, katere dolžijo, da so v zvezi z dr. Adlerjem. Na Dunaju in v Budimpešti so izbruhnili nemiri in izgredi in militaristične oblasti so napele vse sile, da jih zadušijo. Vojaštvo patrolira po ulicah v obeh mestih. Dr. Friedrich Adler, ki je ustrelil Stuergha, je v ječi pod močno stražo. Adler opravičuje svoje dejanje, da je bila "politična potreba".

Na mesto ustreljenega Stuergha je imenovan knez Hohenlohe-Schillingsfurst, ki bo predsedoval kabinetu, dokler ni imenovan stalni ministrski predsednik. Iz koščkov raztrganih vesti, ki uhaajo iz Avstrije, je posneti, da se že dolgo časa organizira revolucija v Avstriji; zlasti med Hrvati. Čehi in Poljaki vlada velika nezadovoljnost. Dalje prihaja vest, da mislijo Adlerja spraviti v umobolnico namesto pred sodišče.

Iz Augsburga naznanjajo, da je sodišče v Anspachu obsodilo 18 letno služkinjo Ano Seltz na 6 mesecev ječe, ker je imela ljubavno razmerje z nekim ruskim vjetnikom. Istotako je bilo obsodeno 17 letno kmečko dekle Maria Mueller na 3 mesece ječe, ker je z nekim francoskim vjetnikom postala mati.

Ubogi ljudje, ki hočejo s kazenskimi paragrafi in z ječo zaseči ljubezen!

Angleška vlada namerava z ozirom na draginjo določiti minimalno plačo za vse delavce. Kaj namerava ameriška vlada?

Polovica delavcev v Ameriki, ki so družinski očetje, zasluži komaj do 500 dolarjev na leto.

Dve tretjini odraslih moških delavcev v Zedinjenih državah imajo plače, ki ne presegajo 15 dolarjev na teden.

Polovica ženskih delavk v Ameriki ne zasluži več kakor 6 dolarjev na teden. Mnogo jih je, ki zaslužio manj.

Sedanji vojni tajnik Baker, nekdanji župan v Clevelandu, je bil svojčas velik pacifist. Kot vojni tajnik je zagovarjal povečanje armade in mornarice, za katero plačuje sedaj Amerika več kakor vsaka druga dežela v mirnem času. Meščanski pacifizem.

Gompers priporoča, da naj bodo unije nepolitične.

Gompers je pri volitvah goreče priporočal Wilsona in demokrate. Mnogo delavcev verjame Gompersu, kadar govori tako in kadar govori drugače.

Po kaj je prišel naš berlinski poslanik Gerard v Ameriko? Ameriški listi so pripovedovali, da prinaša predsedniku Villemovo pismo z željo po posredovanju miru. Zdaj pišejo švicarski listi, da je Gerardova naloga, poizkusiti, da spravi Ameriko v gospodarsko zvezo z norveško-švedsko-dansko gospodarsko unijo. Le Gerard sam molči in ne pove ničesar.

Šestdeset odstotkov vsega narodnega bogastva v Zedinjenih državah je v rokah dveh odstotkov prebivalstva. — Kdo izmed naših čitateljev pripada tema dvema odstotkoma?

Petinsedest odstotkov ameriškega prebivalstva nima skupaj niti pet odstotkov narodnega bogastva Zedinjenih držav.

Nemški državni zbor je pe kratki razpravi dovolil novo zahtevane vojne kredite v znesku 12 milijard mark. Le radikalno krilo socialistov je tvorilo edine nasprotnike. Lahko se delajo dolgovi, težko se bodo plačevali.

Nemška submarinka "U-53" se je varno vrnila v nemško luko, kakor je bilo uradno naznanjeno.

Submarinka "U-53" s kapitanom Rosc je dospela dne 7. okt. v Newport, R. I., iz Wilhelmshafena in po triurnem postanku zopet odinila. Tekom prihodnjega dne je pogreznila na višini Nantucketa, 50 do 60 milj daleč od ameriške brežine, pet parnikov.

Britanske izgube za mesec oktober znašajo po uradni cenitvi 4.331 častnikov in 102.702 moža.

Od tega števila je bilo 22.859, in sicer 1.487 častnikov in 21.372 mož usmrčenih; 76.684 je bilo ranjenih, 2.858 častnikov in 73.826 mož; 8.712 je bilo navedenih kot pogrešanih, 439 častnikov in 8.273 mož.

Sredstva zoper deložiranje.

Krojač Flaminio v Rimu je prišel na dobro misel, da obvaruje sebe in svojo rodbino pred tem, da bi ga vrgli na cesto. Sedem let je stanoval v majhnem stanovanju ter natančno plačeval najemščino. V zadnjih mesecih pa je prišel v zadrego, ker mu je umrl otrok, žena pa zbolela. Tako ni plačal 6 mesecev najemščine. Tistega dne pa, ko bi ga bil imel eksekutor vreči iz stanovanja, je ta v svoje največje začudenje našel, da stanovanje sploh nima vrat. Krojač je namreč vrata odstranil in dal odprtno nekemu znanemu zidarju zazidati. Ko je prišel eksekutor, je krojač s svojo rodbino zadovoljno gledal iz okna stanovanja, ki je bilo brez vrat.

K društvu št. 34: Nikolaj Kavšek, c. št. 4390; Franc Kastelic, c. št. 4662.
K društvu št. 36: Ivan Pavina, c. št. 2591; Magda Pavina, c. št. 2577; Golda Pavina, c. št. 4455.

K društvu št. 42: Louis Končnik, c. št. 4191; Louis Novak, c. št. 1481; Josip Jurman, c. št. 4098.

K društvu št. 43: Adam Doroh, c. št. 4953.
K društvu št. 49: Marija Godec, c. št. 2072; Amalija Bodek, c. št. 3697; Franciška Celhar, c. št. 3213; Ana Volk, c. št. 5377; Josipina Fink, c. št. 2962; Marija Polončič, c. št. 2073.

K društvu št. 50: Anton Kodelj, c. št. 3114; Ivan Vozel, c. št. 501; Franc Dremšek, c. št. 1898.

K društvu št. 54: Ivan Meden, c. št. 4690.
K društvu št. 56: Ivan Gramc, c. št. 5273; Franc Sudac, c. št. 3784; Toni Martin, c. št. 4382; Josip Crnkovič, c. št. 5044; Franciška Zepuhar, c. št. 2987; Martin Petrina, c. št. 3785.

K društvu št. 60: Jakob Trobež, c. št. 2979; Franc Miklič, c. št. 5117.
K društvu št. 61: Rozi Majdak, c. št. 4069.

K društvu št. 62: Ana Bole, c. št. 5192; Ana Derganc, c. št. 5155; Straus Franciška, c. št. 5193; Marija Zupančič, c. št. 4196.

K društvu št. 64: Vincenc Kmetec, c. št. 3837; Ivan Potič, c. št. 5533.
K društvu št. 68: Jurij Mačkovič, c. št. 3564.

K društvu št. 73: Lovrenc Stule, c. št. 1191.

Črtani so:

Pri društvu št. 1: Ivan Bohara, c. št. 157; Ivan Kolar, c. št. 17; Ilja Birkič, c. št. 4969.

Pri društvu št. 7: Franc Rakar, c. št. 3658.

Pri društvu št. 10: Ivan Stritar, c. št. 3658.

Pri društvu št. 14: Alojzij Gramc, c. št. 3592.

Pri društvu št. 29: Andrej Doles, c. št. 5315.

Pri društvu št. 41: Ivan Boben, c. št. 3538.

Pri društvu št. 42: Josip Stepanič, c. št. 5399.

Pri društvu št. 49: Antonija Marinčič, c. št. 2076.

Pri društvu št. 61: Ivan Krajačič, c. št. 4421.

Pri društvu št. 69: Franc Šircelj, c. št. 5509.

Pri društvu št. 70: Ilja Zubovič, c. št. 5617.

Odstopili so:

Pri društvu št. 41: Alojzij Perhace, c. št. 3914.

Pri društvu št. 57: Anton Vidmar, c. št. 2590.

Izobčeni so:

Pri društvu št. 62: Ivana Gornik, c. št. 4886.

Umrli so:

Pri društvu št. 1: Dimko Popoff, c. št. 4760.

Pri društvu št. 5: Ana Bizjak, c. št. 4247.

Pri društvu št. 7: Josip Bačar, c. št. 304.

Pri društvu št. 32: Ivan Wurzer, c. št. 3137.

Pri društvu št. 42: Franc Veber, c. št. 5043.

BLAŽ NOVAK, tajnik S. D. P. Z.

Stranka

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE

J. S. Z.

dne 7. oktobra 1916.

Navzoči so Šavs, Petrich, Kokotovich, Dubravac, Zikić, Mrgole, Godina in Dimić. Od nadzornega odbora je navzoč Mavrič.

Predseduje Mrgole, zapisnik vodi Šavs.

Zapisnik zadnje seje se prečita in sprejme. Prečita se resignacija soder. Polovine kot člana eksekutive. Vzrok resignacije je preselitev v Detroit, Mich. Se vzame na znanje.

Prečita se ponudba za uvrstitev zveznega oglasa v Amer. družinski koledar za l. 1917, kakor je bil zadnje leto. Zaključuje se, da se da oglas v oba koledarja, v Družinski in Crveni, ki ga izda Rad. Straža. V ta namen se plača vsakemu po \$15.00.

Prečita se pismo kluba št. 27, v Clevelandu, v katerem naznanja, da želi v sporazumu s klubom št. 71 prirediti v Clevelandu in okolici več shodov in vabijo soder. Kristana, ki more opraviti to v obeh jezikih, kar bi pomnilo manjše izdatke. Zaključuje se, da povrne zveza potne stroške, dnevnice pa trpe klubi.

Prečita se pismo kluba št. 41, v Clinton, Ind., ki žele istotako govoriti. To prevzame soder. Godina.

Tajnik Petrich poroča, da je bilo v mesecu septembru razpečanih 1866 rednih, 96 izjemnih in 92 dualnih znamk. To se vzame na znanje. Odgovor, ki je imel nalogo organizirati volilne shode naznanja, da je njegovo delo za to kampanjo končano. Se vzame na znanje. Zaključuje se, da se tiska 5000 listov strankine platforme, in sicer 2000 za Slovence, 2000 za Hrvate in 1000 za Srbe v cirilici.

Dalje poroča tajnik, da več klubov vprašuje, kaj je z zapisnikom III. zbora. Vsem mora odgovorjati, da ga zapisnikar zbora se ni zgotovil. Ker se ta stvar še predolgo vleče, misli, da bi bilo nujno, da se zapisnikar pozove, naj zapisnik v najkrajšem času uredi in ga pošlje odboru za ureditev in objavo. Zaključuje se, da se zapisnikar pozove, naj zapisnik izgotovi in pošlje najkasneje v 10 dneh po seji eksekutive navedenemu odboru.

Soder. Mavrič, član nadzornega odbora, poroča, da sta on in soder. Ekonomoff pregledala zvezne knjige in našla račune v redu. To se vzame na znanje. Glede soder. Novaka, člana kluba št. 2, v Glenoce, O., ki mu je vlek odtrgal obe nogi in želi ostati član kluba, se sklene, da dohva izjemne znamke.

Zaključek seje.

FRANK ŠAVS, t. č. zapisnikar.

Chicago, Ill.

Jugoslovanski socialistični klub št. 1 priredi dne 30. novembra (Thanksgivings Day) ob 2 popoldne

VESELICO

z raznovrstnim saljivim sporedom v

NARODNI DVORANI

na Racine Ave in 18. ulici.

Med drugim se odigrata dve enodejanki

KDO JE BLAZEN?

in

USPEH.

Pri obeh sedujejo razum članov kluba diletant iz prijaznosti. Po dovršenem sporedu, ki je toplot pretežno namenjen šali, sledi ples in prosta zabava.

Rojaki so vabljeni, da se udeležijo te veselice v čim večjem številu. Vstopnice se lahko dobe pri zaupnikih. Poskrbljeno bo v vsakem oziru in prijetna zabava je zagotovljena kakor na vseh klubovih veseljih.

Odbor.

Chicago, Ill.

Jugoslovanski socialistični udrugičenje br. 20, v Chicagi priredi v soboto, 11. novembra t. l. v Narodni dvorani na Clybourn in Marshfield Ave. zabavo z raznovrstnim programom. Začetek ob 7:30 zvečer. Vstopnina v predprodaji 25, pri blagajni 35c. Dame imajo prost vstop. Sadržugi so ugodno vabljeni, da se udeležijo te veselice.

Cleveland, O.

Članovi slov. soc. kluba št. 27 se naznanja, da se prihodnja redna klubova seja vrši v nedeljo 12. novembra ob 9 uri popoldne v novi klubovi dvorani na 5607 St. Clair Ave.

Vsi člani se vabijo, da se te seje gotovo udeležijo.

M. Petrovich, tajnik.

KLUBOM NA VPOŠTEV.

Na zadnjem kongresu J. S. Z. so razni delegati naznanili prizive proti nekaterim sklepom, katerih pa tajnik za pravila slučajno ni zabeležil. Vsed tega tudi niso prišli na glasovnice. Da se zadosti pravici onih, ki so vložili prizive, objavljamo tukaj zaključke, proti katerim so bili vloženi, tako da dobe člani priliko glasovati tudi o prizivih. Glasovanje naj se opravi na prvi seji, rezultat naj se pa naznani glavnemu tajniku do 15. novembra.

Sklenjena je bila v pravih točka 23. Izvrševalni odbor.

"Zvezni izvrševalni odbor je stavljen iz glavnega tajnika in 9 članov, ki se volijo tako, da je 6 Hrvatov in Srbov, 3 pa Slovenci."

Priziv manjšine se glasi:

"V glavni odbor se voli 9 članov ne glede na narodnost."

Sprejeta točka 50:

"Vsaka organizacija ima pravico, da predlaga glavnemu odboru iniciative za odobrenje."

Priziv manjšine se glasi:

"Iniciative se lahko pošiljajo naravnost uredništvu zveznih glasil za objavo."

LISTU V PODPORO.

Slov. soc. klub št. 5, Conemaugh, Pa. \$10.00. — Slov. soc. klub št. 65, Johnstown, Pa. \$10.

— Lovro Guzelj, Avella, Pa. \$10.

Skupaj 20.50

Zadnji iskaz 451.41

Skupaj \$471.91

Umrljivost delavskih otrok je trikrat večja kakor umrljivost kapitalističnih otrok.

Wilson računa, da se je narodno bogastvo v Ameriki v času njegove administracije pomnožilo za 40 milijard dolarjev. To je verjetno. Vpraša se le, v čigave žepu so šle te milijarde.

Nepotrebna muka.

Revmatizem in nevralgija povzročata te mesece velike bolečine samo tistim, ki ne rabijo Trinerjevega Linimenta. Ne sprejmite cenjenih posnetkov, ker edino Trinerjev Liniment vani da zanesljivo odponoči. Cena 25 in 50c v lekarnah, po pošti 35 in 60c. Ta sezona prinese tudi prehlade, kašlje, bolna grla in nadubo, za katere boleznij nima Trinerjev Cough Sedative nobenega para. Cena lista Jos. Triner, Edgemoorlee, 1333-1339 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Nepotrebna muka.

Revmatizem in nevralgija povzročata te mesece velike bolečine samo tistim, ki ne rabijo Trinerjevega Linimenta. Ne sprejmite cenjenih posnetkov, ker edino Trinerjev Liniment vani da zanesljivo odponoči. Cena 25 in 50c v lekarnah, po pošti 35 in 60c. Ta sezona prinese tudi prehlade, kašlje, bolna grla in nadubo, za katere boleznij nima Trinerjev Cough Sedative nobenega para. Cena lista Jos. Triner, Edgemoorlee, 1333-1339 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Odbor.

(Advertisement).

Jugoslov. socialistična Zveza v Ameriki.

EKSEKUTIVA:

N. Dimich, Filip Godina, P. Kokotovich, Fr. Mrgole, M. Polovina, J. Krpan, I. Paich, Alex Dubravac, Frank Hren, R. Zikić, Fr. Šavs in V. Suša.

Frank Petrich, gl. tajnik, 803 W. Madison Street, 4th Floor, Chicago, Ill. Seje eksekutive so vsako prvo soboto v mesecu ob 8 zvečer na 803 W. Madison St.

NADZOENI ODBOR:

Mike Mavrič, Chicago, Ill.; Demeter Ekonomoff, Gary, Ind.; I. Celich, West Allis, Wis.; N. Dimich, Chicago, Ill.

ODBOR ZA TISKARNO.

Frank Zajc, predsednik, Alex Dubravac, blagajnik, Pet. Kokotovich, tajnik, Frank Mrgole in Jos. Steiner, odborniki.

Klubi, ki žele govoriti, naj se obrnejo do gl. tajnika.

ARKANSAS:

83. Fort Smith, Ark.—Jugosl. soc. klub, taj. Frank Grile, box 37, Jenny Lind, Ark. Seje so vsako tretjo nedeljo v mesecu, v Jenny Lind, Ark.

107. Huntington, Ark.—Jugosl. soc. klub, taj. Jos. Jarnovich, R. F. D. Box 167, 140. Harford, Ark.—Tajnik John Spendal, Bx 22

COLORADO:

132. Pueblo, Colo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Chas. Pogorelec, 508 Moffat ave.

ILLINOIS:

3. Chicago, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Filip Godina, 2514 So. Karlov ave.

4. La Salle, Ill.—Jugoslovanski socialistični klub, tajnik John Rogel, 427 Sterling Street.

6. Chicago, Ill.—Jugosl. Soc. Udrugičenje, tajnik Jos. Horvat, 1914 So. Racine Avenue.

20. Chicago, Ill.—Jugoslovanski soc. udrugičenje, tajnik I. Paich, 2306 Clybourn Avenue.

45. Waukegan, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik P. Pekelj, 620 Marion St.

50. Virde, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Sim. Kautić, Box 195.

Seje so vsako 2. nedeljo v mesecu ob 9 uri zjutraj v Miners Hall.

60. Chicago, Ill.—Jugosl. socialistično udrugičenje, tajnik Frank Marich, 4156 Calumet ave.

67. Springfield, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jerry Urb, 431 N. Reynolds St.

92. Ziegler, Ill.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Geo. Karlovich, box 6.

109. Granite City, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik S. Gjurisich, b. 665, Madison, Ill.

110. Staunton, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ant. Ansee, J. Box 153, organizator Frank Pirvinsek.

128. Nokomis, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Porenta, Box 30. Seje so vsako drugo nedeljo v mesecu.

134. Sesser, Ill.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Dan Vukich, Bx 686.

160. Morrisville, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Fred. Zelene, Box 168.

168. Staunton, Ill.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Mike Radich, Box 332.

INDIANA:

25. Indianapolis, Ind.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ant. Mravljie, 746 Holmes ave.

41. Clinton, Ind.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ign. Mušar, L. Bx 449; organizator Ant. Jadiha, 824 N. 9th St. Seje so vsako prvo in tretjo soboto v mesecu ob 7 uri zvečer.

53. Gary, Ind.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Stefan Benkovich, 1629 Washington St.

165. Whiting, Ind.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Frank Jančich, 401 — 121. St.

IOWA:

163. Carney, Iowa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Sum, box 48.

KANSAS:

30. Mulberry, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Mike Krule, R. R. 2, box 38.

31. West Mineral, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Speiser, box 293, Seje so vsako 2. in 4. nedeljo v mesecu ob 2 uri popoldne v E. Mineral, dvorani št. 6.

34. Frontenac, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik John Trotter, P. O.

80. Franklin, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Louis Karlinger, R. F. D. 4, Box 86, Girard, Kans.

81. Skidmore, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik J. Alić, R. 3, Box 140, Columbus, Kans.

82. Carona, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Zupančič, box 35.

91. Stone City, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Mike Fine, box 496.

133. Dunkirk, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Goršek, box 195, Radley, Kans.

150. Ringo, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Lekshe, Box 407.

157. Gross, Kansas.—Jugosl. soc. klub, tajnik Chas. Jane, Box 118, Croweburg.

173. Mulberry, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Kogovšek, R. R. 2, b. 361.

MICHIGAN:

61. Detroit, Mich.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik P. Paich, 60 Hawthorne.

114. Detroit, Mich.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ivan Potočnik, 138 Kendall ave.

MINNESOTA:

22. Chisholm, Minn.—Jugosl. soc. klub, taj. M. E. Sostarich, 308 W. Birch St.

152. Virginia, Minn.—Jugosl. udrugičenje, organizator Nik. Jugovich, Box 830.

MISSOURI:

14. St. Louis, Mo.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Mirko Katich, 1718 Menard St.

MONTANA:

71. Red Lodge, Mont.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Urieh, Bx 734.

83. Bear Creek, Mont.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Daniček, b. 150, Bear Creek, Mont.

134. Klein, Mont.—Mike Konečni b. 61.

OHIO:

2. Glenoce, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik I. Ziemberger, L. Box 12. — Redne mesečne seje so vsako 2. nedeljo popl. pri soder. N. Ziembergerju.

18. E. Youngstown, O.—Jugosl. soc. udrugičenje, taj. Jos. Šestok, box 511.

26. Nefra, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Karl Dersač, box 28.

27. Cleveland, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Mat Petrovich, 1096 E. 67 St., Aut. Robić, organizator. — Seje vsak 2. četrtke in četrto soboto ob 8 uri zvečer v mesecu na 1107 E. 61. St.

38. E. Palestine, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Istenich.

39. Collingwood, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Kunčich, 15612 Waterloo Rd. Collingwood, O.

62. Youngstown, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ign. Slabe, b. 357, Struthers, O.

71. Cleveland, O.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik P. Fuček, 6301 St. Clair Ave.

76. Euclid, Ohio — Jugosl. soc. klub, tajnik John Ulags, Cul Rd.

86. Akron, O.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik M. Plaresich, 147 E. Market St.

109. Lorain, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Ivosevich, 1673 E. 28 St.

95. Piney Fork, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Dehelak, box 113.

123. Jugosl. soc. klub, tajnik Paul Bobich, box 271.

113. Bridgeport, O.—Jugosl. soc. klub.

141. Steubenville, O.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Helen Radovich, 222 So. 5th St.

147. Barberton, O.—Jugosl. soc. udrugičenje, taj. Stevo Zinich, Box 384.

159. Bellaire, O.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Jos. Vukelich, box 51, Bellaire, O.

161. Yorkville, O.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Stojan Raguž, Box 58.

OREGON:

47. Portland, Ore.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Lukas Istvanich, 621 Bidwell av.

PENNSYLVANIA:

5. N. S. Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. skupina, taj. Fr. Topol, 663 Chestnut St.

5. Conemaugh, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Podboj, box 218, Conemaugh, Pa.

10. Perest City, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Ratais, box 953.

12. E. Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Stefan Blagich, box 195.

John Gračanin, organizator.

13. Sygna, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Polane, Box 478, Morgan, Pa.

16. Clinton, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, taj. John Apfelthaler, Box 128 Elizabeth, Pa.

19. Farrell, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik M. Fabianich, 1015 Snearman ave.

32. West Newton, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Zorko, R. F. D. 2, b. 50.

57. So. Side Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Jos. Black, 2620 Sarah St.

59. New Brighton, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik John Chogich, box 175.

63. Hermine, Pa.—Jugosl. socialistični klub, tajnik Ant. Kodrich, R. F. D. 3, Box 106, Irwin, Pa.

65. Johnstown, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Math Gabrenja, R. R. 1, box 120.

69. Hermine, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Alois Slebir, box 117.

70. Large, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Mato Mestrovich, box 75.

74. Willock, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik J. Miklačić, L. Box 3.

77. McKees Rocks, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Blaz Crnkovich, 339 Phoenix St.

78. Ambridge, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik John Grguras, b. 51.

vsake tretje nedelje v mes. ob 9. popoldne u praterici Soc. Ed. Bureau.

Organizator John Baraga: Seje so vsake zadnje nedelje v mesecu.

Primrose, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik A. Suver, Box 743.

93. Brownale, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik F. Verbais, RFD. 2, Perest City.

99. McKeesport, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, taj. Anton Tuma, 412 Archer Ave.

100. Ellsworth, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Paul Kuffner, box 687.

104. Wodlawn, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik J. Lazeta, L. Box 133.

Aliquippa, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Paul Posega, box 365, Canonsburg, Pa.

127. Duino, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Bavdek, Box 242.

131. Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Bart. Fiorentin 5171 Dresden Alle.

144. Fitz Henry, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ant. Boltich.

155. Reading, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Peter Kočevar, 143 River St.

162. Brownsville, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik John Bartolich, box 139.

West Brownsville, Wash. Co.

167. out View, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Louis Sue, South View, Pa.

176. Steelton, Pa.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Svetozor Menadovich, 1617 N. 7th St., Harrisburg, Pa.

171. Yakon, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Vidmar, box 40.

175. Moon Run, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Snaj, Box 266.

WASHINGTON:

W. Va.—

160. Milburn, W. Va.—Jugosl. soc. klub, tajnik Tony Semee, P. O.

WISCONSIN:

9. Milwaukee, Wis.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik Peter Radulovich, 711 Clybourn St.

11. Kenosha, Wis.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik M. Ebeneche, 353 N. Chicago St. Organizator Paul Jurea. — Seje vsako zadnje nedeljo v mesecu v Socialist gl. stanu.

15. W. Allis, Wis.—Jugosl. udrugičenje, tajnik I. Celich, 5222 Sherman St.

122. Racine, Wis.—Jugosl. soc. udrugičenje, taj. John Dobrich, 835 River View.

137. Kenosha, Wis.—Tajnik Pavel Jurea, 460 Grand Ave.

WYOMING:

8. Cumberland, Wyo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ant. Sifrar, Box 64.

44. Superior, Wyo.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Lukas Groser, box 341. Au drey Krážík, box 103, organizator.

Seje so vsake druge nedelje v mesecu popoldne ob 2 uri v Mali K. Peruka.

108. Cambria, Wyo.—Jugosl. soc. udrugičenje, tajnik John Pesich, L. Box 152.

136. Rock Springs, Wyo.—Jugosl. soc. klub, taj. Frank Truhear, 674 Absay av.

169. Belmore, Wyo.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Kos, box 33.

172. Sublet, Wyo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Karl Kramar, box 116.

Vse pritožbe tičebe so J. S. Z. je nasloviti na soder. Mauricha, člana nadzornega odbora, 1944 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

